

การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล่าม
ในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

นางสาวรัตนา แซ่เฮ้ง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม (สายการล่าม) ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๕๓

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

STUDY OF TRAINING NEEDS FOR INTERPRETERS IN
SETTINGS OF HELPING AND PROVIDING PROTECTION TO
HUMAN TRAFFICKING VICTIMS IN THAILAND

RATTANA SAE-HENG

A Special Research Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation
(Interpretation)
Chalermprakit Center of Translation and Interpretation
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2010

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรม คุณสมบัติของล่าม ความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข โดยเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเฉพาะราย รวมจำนวน ๒๐ คน แบ่งเป็น ล่ามการค้ามนุษย์จำนวน ๕ คน และผู้ใช้ล่ามจำนวน ๑๕ คน อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน พนักงานสอบสวน ทนายความ และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่า พื้นฐานความรู้ของล่ามนั้นแม้จะสำเร็จระดับปริญญาตรีทุกคน แต่ไม่ได้จบจากด้านสาขาภาษาโดยตรง ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับล่ามในกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมาก่อน ล่ามเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน โดยเมื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของล่ามตามความเห็นของผู้ใช้ล่ามและล่ามมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นเรื่องสำเนียงพูดเหมือนเจ้าของภาษา ส่วนความต้องการในการฝึกอบรมหัวข้อที่ผู้ใช้ล่ามและล่ามเห็นตรงกันอย่างยิ่งคือ ความรู้กระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หัวข้อที่ผู้ใช้ล่ามคาดหวังให้ล่ามได้รับการฝึกอบรมในลำดับต้นๆ แตกต่างจากล่ามคือคำศัพท์เฉพาะ ในทางกลับกัน ล่ามคาดหวังได้รับการฝึกอบรมในด้านการปฏิบัติตนและจริยธรรมล่ามมากกว่า อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมล่ามในกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปัจจุบันยังมีผู้จัดอยู่น้อยและไม่สม่ำเสมอ ด้วยเหตุงบประมาณจำกัด การขาดแรงจูงใจให้ล่ามเข้ารับการฝึกอบรม อันมีเหตุจากความไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้ของล่าม ทั้งยังมีอุปสรรคด้านความแตกต่างด้านการคาดหวังในคุณสมบัติและหัวข้อการฝึกอบรมล่าม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะรัฐบาล จึงควรร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน ส่งเสริมให้มีการจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งศูนย์ทะเบียนล่ามเพื่อประกันความมั่นคงในอาชีพและรายได้แก่ล่ามผู้ผ่านการฝึกอบรม การเลือกเฟ้นวิทยากรฝึกอบรมที่มีประสบการณ์ รวมถึงให้ทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของล่ามมากขึ้น แนวทางเหล่านี้จะส่งเสริมการดำเนินการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

Abstract

This research aims to study the training needs for interpreters in settings of helping and providing protection to human trafficking victims in Thailand. This research is part of research project for interpreters in settings of helping and providing protection to human trafficking victims in Thailand. The objectives are to assess interpreters' educational and training background, the interpreters' attributes, and the training needs for interpreters in settings of helping and providing protection to human trafficking victims in Thailand as well as to compile the problems concerned and propose solutions. Questionnaire and interview are conducted with 20 relevant individuals consisting of 5 interpreters and 15 users including government officials, non-governmental organization (NGO) persons, interrogators, lawyers, and human trafficking victims who are the foreigners.

It was found that all interpreters graduated with bachelor degree, but not in language program. Most of them do not have training background of interpreters in settings of helping and providing protection to human trafficking victims in Thailand. They all learned from the working experiences. Users and interpreters share similar view of interpreters' attributes, except the native accent. The process of services involved in helping and providing protection to human trafficking victims is the most content demands for training course, in view of users and interpreters. Users' top-ranked expected training content is terminology, while interpreters' is code of ethics and guidelines to good practice. However, due to limited budget, there is lack of interpreters' regular training course and training provider. Job and income insecurity also has impact on interpreters' lack of motivation to attend in training course. Different view of interpreters' expected attributes and training contents between users and interpreter is also another training challenge. To tackle these challenges, concerned agencies, particularly Thai government, should work with NGO to support interpreters' regular training courses, to establish registered interpreter centers so as to guarantee job and income security for trained interpreters, to select experienced trainers, as well as to have the multidisciplinary team joining training program for their better understanding and awareness towards the important role of interpreters. These solutions would ensure the success of helping and providing protection to human trafficking victims in Thailand.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์ สำหรับการช่วยแนะแนวจนกระทั่ง
สารนิพนธ์สำเร็จเป็นรูปเล่มดังปรากฏ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตสายการล่าม
และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ รวมถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตสายการล่าม
ทุกคน

ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยที่ได้ร่วมดำเนินงานโครงการวิจัยชุดนี้ รวมถึงผู้ใช้ล่ามและล่ามที่สละเวลา
ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องครอบครัวจันทร์สกุลพรและครอบครัวแซ่เฮ้ง
สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือในทุกด้าน ขอขอบคุณพระเจ้าและแม่พระผู้ทรงไม่เคยละทิ้งลูก
ทั้งทรงให้โอกาสลูกอยู่เสมอมาตลอดทั้งชีวิต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญตาราง

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓	วิธีการวิจัย	๓
๑.๔	คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑	สภาพการณ์การคุ้มครองและแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง ในประเทศไทย	๗
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับการล่าม และล่ามชุมชน	๑๑
	๒.๒.๑ ความหมายของการล่าม	๑๑
	๒.๒.๒ ล่ามชุมชน	๑๓
๒.๓	แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมล่ามชุมชน	๑๖
	๒.๓.๑ ที่มาของการฝึกอบรมล่ามชุมชน	๑๖
	๒.๓.๒ แนวทางการฝึกอบรมล่ามชุมชน	๑๘
	๒.๓.๓ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาการฝึกอบรมล่ามชุมชน	๒๒

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑	กลุ่มตัวอย่าง	๒๔
๓.๒	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๕
๓.๓	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๖

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ๔.๑ พื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรมของล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ๒๗
- ๔.๒ คุณสมบัติล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ๒๙
- ๔.๓ ความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ๓๓
- ๔.๓.๑ สถานการณ์ปัจจุบันในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ๓๓
- ๔.๓.๒ หัวข้อการฝึกอบรมล่ามที่คาดหวังระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่าม ๓๖
- ๔.๓.๓ แนวโน้มในการฝึกอบรมล่าม ๓๘
- ๔.๔ ปัญหาที่เกี่ยวข้องและแนวทางแก้ไข ๓๙
- ๔.๔.๑ การจัดฝึกอบรมล่ามไม่สม่ำเสมอ ๓๙
- ๔.๔.๒ การขาดแรงจูงใจให้ล่ามเข้ารับการฝึกอบรม ๓๙
- ๔.๔.๓ ความแตกต่างด้านการคาดหวังในคุณสมบัติและหัวข้อการฝึกอบรมล่าม ๔๐

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

- ๕.๑ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ๔๑
- ๕.๒ ข้อจำกัดของการวิจัย ๔๖
- ๕.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ๔๖

รายการอ้างอิง ๔๗

ภาคผนวก ๔๘

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์ ๖๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	ลักษณะการปฏิบัติของล่อมตามความเห็นที่ตรงกันของผู้ใช้ล่อมและล่อม	๓๐
๒	คุณสมบัติสำคัญของล่อมตามความเห็นที่ตรงกันของผู้ใช้ล่อมและล่อม	๓๒
๓	ลำดับหัวข้ออบรมที่ใช้ล่อมและล่อมคาดหวัง	๓๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเส้นทางคมนาคมและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจอื่นๆ เจริญรุดหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานข้ามชาติของมนุษย์ เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจึงทวีมากขึ้นตามลำดับ มีการนำเด็กและหญิงเข้าสู่กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้น แต่เนื่องจากกลุ่มเด็กและหญิงหรือแรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้มักเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา อยู่ในสภาวะด้อยกว่าทางเศรษฐกิจ และขาดโอกาสด้านการฝึกอบรมอาชีพ จึงกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้แสวงหาผลประโยชน์ โดยแรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้อาจถูกนำไปใช้เป็นแรงงานไร้ฝีมือ แรงงานราคาถูก รวมทั้งถูกนำเข้าสู่งานนอกระบบ และตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในที่สุด อาทิเช่น การนำมาค้าบริการทางเพศ การนำมาใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมายหรืออย่างไร้ความปรารถนา การนำมาใช้ทำงานบ้านอย่างถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือการนำมาเร่ร่อนขอทาน ตลอดจนการลักพาตัวเพื่อนำไปแสวงหาประโยชน์ในทางผิดกฎหมาย เป็นต้น

ประเทศไทยนั้น เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้อย่างมาก และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ความเจริญอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทยเป็นสิ่งดึงดูดประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่อยู่ห่างไกล เพื่อหนีความยากจน การถูกกดขี่ และความไม่สงบภายในประเทศ เช่น ประเทศรัสเซีย พิจิ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน อุซเบกิสถาน เป็นต้น องค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์ จำนวนมหาศาลจากการค้ามนุษย์ โดยประเทศไทยถูกใช้ใน ๓ สถานะ คือ สถานะประเทศต้นทาง โดยมีการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายการค้ามนุษย์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันมีสถานะเป็นประเทศปลายทาง คือ มีการแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อการค้ามนุษย์ที่มาจากต่างประเทศ และสถานะเป็นประเทศทางผ่าน คือ ใช้ประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่านเพื่อส่งเหยื่อการค้ามนุษย์ออกไปยังประเทศอื่น

ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) คาดการณ์ตัวเลขผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้อยู่ที่ประมาณ ๒.๕ ล้านคนทั่วโลก จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ประชาคมโลกล้วนตระหนักและเห็นพ้องว่าจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อแก้ไขป้องกัน

ด้วยถือว่าเป็นปัญหาการล่องละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง อันก่อให้เกิดอาชญากรรมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศและประชาคมโลก

ด้วยเหตุนี้เอง องค์การสหประชาชาติ จึงได้มีการจัดทำอนุสัญญา ปฏิญญาและพิธีสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานโลกในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ และกระตุ้นให้มีการดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือทั่วโลกเพื่อต่อสู้กับการค้าทาสสมัยใหม่ โดยให้แต่ละประเทศเร่งปรับปรุงตัวบทกฎหมาย และมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งประเทศไทยเองมิได้ละเลยต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีความพยายามทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศหลายหน่วยงานในการดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์ การช่วยเหลือ และคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงการที่รัฐบาลไทยได้ประกาศพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกระเบียบว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือ แก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๒

อย่างไรก็ตาม ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย ซึ่งส่วนมากเป็นชาวต่างชาติ ส่งผลให้เกิดอุปสรรคทางด้านภาษา ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยกับเจ้าหน้าที่ได้ ดังนั้น จึงต้องมีการจัดล่ามให้กับผู้เสียหาย อันเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งระบุว่า “หากผู้เสียหายไม่เข้าใจภาษาไทยหรือไม่สามารถพูด ไม่ได้ยิน ไม่สามารถสื่อสารได้ ให้เจ้าหน้าที่จัดล่ามหรือล่ามภาษามือให้”

เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหา และสามารถให้การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายซึ่งเป็นชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความร่วมมือด้วยดี จำเป็นต้องมีผู้ที่สามารถสื่อสารในภาษาของผู้เสียหายได้ดี การสื่อสารผ่านล่ามซึ่งเป็นสะพานเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างผู้เกี่ยวข้องและผู้เสียหายจึงมีความสำคัญยิ่ง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของล่ามและระบบจัดล่ามเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะการทำงานและบทบาทของล่าม รวมถึงความคาดหวังด้านคุณสมบัติ และจริยธรรมของล่ามในกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระหว่างผู้ใช้ล่ามและตัวล่ามเอง รวมถึงความต้องการการฝึกอบรมของล่าม จึงเกิดชุดโครงการโครงการวิจัยเรื่อง ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การวิจัยในเรื่องล้ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แบ่งออกเป็น ๔ หัวข้อ และดำเนินการโดยผู้วิจัย ๔ คน ดังนี้

๑. บทบาทและลักษณะการทำงานของล้ามในกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ดำเนินการวิจัยโดย นางสาวศิริพร ศิริธนชัย
๒. ความคาดหวังด้านคุณภาพและบทบาทของล้าม โดย นางสาวพรพรรณ ฟ้ากระจ่าง
๓. การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล้าม โดย นางสาวรัตนา แซ่เฮ็ง
๔. บทบาทและลักษณะการทำงานของล้าม ในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยเหลือฯ โดย พลตำรวจตรีณัฐธร เพราะสุนทร

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาพื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรมของล้ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๒. ศึกษาคุณสมบัติของล้ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๓. ศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล้ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๔. รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องและเสนอแนวทางแก้ไข

๑.๓ วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกวิธีการวิจัยโดยการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เฉพาะราย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ ได้จัดเฉพาะตามแต่ละกลุ่มตัวอย่างหลัก คือล้าม และผู้ใช้ล้าม เพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดีที่สุด โดยมีกลุ่มตัวอย่างหลักในการศึกษาที่มาจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์เฉพาะในประเทศไทย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นชาวต่างชาติ รวม ๒๐ คน ดังนี้

- ๑) ล้ามการค้ามนุษย์ จำนวน ๕ คน
- ๒) ผู้ใช้ล้ามจำนวน ๑๕ คน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มย่อย ได้แก่
 - นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ จำนวน ๑ คน
 - เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ จำนวน ๒ คน

• พนักงานสอบสวน	จำนวน ๓ คน
• เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน	จำนวน ๓ คน
• ทนายความ	จำนวน ๒ คน
• ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	จำนวน ๔ คน

๑.๔ คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำต่อบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น หรือแสวงหาประโยชน์จากการเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยทุจริต การตัดอวัยวะหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หมายถึง การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เชิญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

การล่าม หมายถึง การแปลคำพูดจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยทันที

คู่ภาษา หมายถึง ภาษาที่ล่ามมีความถนัดในการล่ามจากภาษาต้นทางไปภาษาปลายทาง โดยมากภาษาต้นทางมักเป็นภาษาแม่ของล่าม

ทีมสหวิชาชีพ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้มีทักษะ และความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการ โดยอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันในการปฏิบัติงาน โดยจะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่องในการประเมินสภาพการณ์ของปัญหา และมีความรับผิดชอบร่วมกันตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

ประเทศต้นทาง หมายถึง ประเทศที่มีการส่งผู้ใช้แรงงานไปค้าต่างประเทศ

ประเทศทางผ่าน หมายถึง ประเทศที่ใช้เป็นเส้นทางผ่านของการนำผู้ใช้แรงงานไปค้าต่างประเทศ

ประเทศปลายทาง หมายถึง ประเทศที่มีการนำผู้ใช้แรงงานเข้ามาค้าหรือแสวงหาประโยชน์ หรือมีการล่องละเมิดสิทธิ

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หมายถึง บุคคลผู้ถูกระงับหรือทำตามความหมายของการค้ามนุษย์

ภาษาต้นฉบับ หมายถึง ภาษาที่ผู้สนทนาพูดออกมาเพื่อให้ล่ามทำการแปล

ภาษาปลายทาง หมายถึง ภาษาที่ล่ามแปลออกมาเพื่อให้ผู้สนทนาฟังเข้าใจ

ล่าม หมายถึง ผู้แปลคำพูดจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยทันที

ล่ามชุมชน (Community interpreter, Public service interpreter) หมายถึง ล่ามที่ทำงานในบริบทของการบริการสังคม และเป็นคนกลางในการสื่อสาร

ล่ามติดตาม (Escort interpreter) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ติดตามผู้ใช้ล่ามไปในที่ต่างๆ เพื่อทำล่ามให้ เช่น ในกรณีการดูงานการเยี่ยมชมสถานที่ การติดต่อธุรกิจ หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น

ล่ามประชุม (Conference interpreter) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ล่ามในการประชุมขนาดใหญ่ การสัมมนา และการอบรมต่างๆ

ล่ามศาล (Court interpreter) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ล่ามในศาล

แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หมายถึง การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอตาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

องค์กรอาชญากรรม หมายถึง คณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้างโดยสมคบกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง และไม่ว่าจะเป็นการที่ชัดเจนมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างแน่นอนหรือ มีความต่อเนื่องของสมาชิกภาพหรือไม่ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่มีอัตราโทษ จำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการฝึกอบรมล่าม รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ตรงตามเป้าหมายการดำเนินงานของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรมล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาด้านแนวคิดและทฤษฎีไว้ ๓ ด้าน ได้แก่ สภาพการณ์การค้ามนุษย์และแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการล่ามและล่ามชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมล่ามชุมชน

๒.๑ สภาพการณ์การค้ามนุษย์และแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การค้ามนุษย์ ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ๒๕๕๑ ได้กล่าวถึงรูปแบบพฤติการณ์ และวิธีการ ใน มาตรา ๖ ว่า ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นธุระจัดหา ซื้อมา จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ข่มขู่ หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคล ที่ตนดูแล หรือ

(๒) เป็นธุระจัดหา ซื้อมา จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือการกระทำดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี
- การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก
- การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น
- การเอาคนลงเป็นทาส
- การนำมาขอทาน
- การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
- การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า
- การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล

เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานด้านนี้ จะต้องมีความเข้าใจในข้อกฎหมายให้ดีกว่าก่อน เนื่องจากมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือในขั้นตอนกระบวนการอื่นๆ ต่อไป ซึ่งนอกจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่จะให้ความช่วยเหลือกรณีค้ามนุษย์จะต้องมีความเข้าใจในกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น

๑. ประมวลกฎหมายอาญา
๒. พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๑
๔. พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
๕. พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว (แก้ไข) พ.ศ. ๒๕๕๑
๖. พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๗. พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๘. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๙. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
๑๐. พ.ร.บ.คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๑. พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๒. พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๓. พ.ร.บ.ส่งผู้ร้ายข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๔. พ.ร.บ.ที่มีโทษทางอาญาอื่นๆ

จากบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๐ ของ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด) ได้แบ่งกระบวนการค้ามนุษย์ ออกเป็นหัวข้อหลักดังนี้

๑. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๒. เส้นทางการค้ามนุษย์
๓. การปฏิบัติกรให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

๑. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ
- ๑.๑ คนไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร
 - ๑.๒ คนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ภายหลังตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์
 - ๑.๓ คนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์
 - ๑.๔ คนที่มีได้มีสัญชาติไทย แต่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรหรือเคยมีภูมิลำเนาหรือมีสถานะอยู่อาศัยในราชอาณาจักร และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร
- อนึ่ง การวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เฉพาะข้อ ๑.๒ ๑.๓ และ๑.๔

๒. เส้นทางการค้ามนุษย์ เฉพาะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ข้อ ๑.๒ ๑.๓ และ๑.๔ สามารถแบ่งได้โดยหลักเป็น

- ชาวกัมพูชา เข้ามาทาง ด้านอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว – เมืองปอยเปต
ด้านจังหวัดตราด – เกาะกง
- ชาวลาว เข้ามาทาง ด้านหนองคาย – เวียงจันทน์
ด้านเขมราฐ ด้านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี –แขวงสาละวัน
แขวงจำปาสัก
ด้านมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต
- ชาวพม่า เข้ามาทาง ด้านอำเภอแม่สาย – เมืองท่าขี้เหล็ก เมืองเชียงตุง
ด้านอำเภอแม่สอด – เมืองเมียวดี เมืองพะอาน
ด้านระนอง – เมืองคอกทอง หรือ เกาะสอง
- ชาวจีน เข้ามาทาง ด้านอำเภอแม่สาย - ผ่านเมืองท่าขี้เหล็ก พม่า – สิบสองปันนา
ด้านสุโขทัย จังหวัดนราธิวาส - ถูกผลักดันกลับจากประเทศ
มาเลเซีย
- ชาวเวียดนาม เข้ามาทาง ด้านอรัญประเทศ – ผ่านประเทศกัมพูชา
ด้านสุโขทัย จังหวัดนราธิวาส – ถูกผลักดันกลับจากมาเลเซีย

โดยหญิงและเด็กต่างชาติจะถูกส่งไปยังที่ต่างๆ พบในกรุงเทพฯ มากที่สุด และกระจายไปยังจังหวัดภาคใต้ เช่น ภูเก็ต สงขลา นราธิวาส สตูล ภาคตะวันออก เช่น ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ภาคเหนือ เช่น เชียงราย เชียงใหม่ โดยจุดสังเกตคือจังหวัดเหล่านี้ จะเป็นพื้นที่การท่องเที่ยว หรือแหล่งอุตสาหกรรม

๓. การปฏิบัติการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๓.๑ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด หรือชื่อย่อว่า “ศปคม.จังหวัด” (Provincial Operation Center on Prevention and Suppression of Human Trafficking: POCHT) ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเครือข่ายในการหาข่าว จัดเวรรับแจ้งเหตุ ช่วยเหลือ คุ้มครองด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์ บำบัดฟื้นฟู ส่งตัวกลับคืนสู่ภูมิภาค และคืนสู่สังคม โดยศปคม.จังหวัดเป็นหน่วยงานที่จัดตั้ง “ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพ” อาจประกอบด้วย พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย ล่ามจากภาครัฐและ/หรือองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๓.๒ ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพ ทำหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทันที หลังจากรับแจ้งเหตุ และสืบเสาะข้อเท็จจริงแล้ว ดังนี้

๓.๒.๑ ชุดปฏิบัติการฯ โดยตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือบุคคลที่ ศปคม.จังหวัดมอบหมาย เป็นหัวหน้าปฏิบัติการดำเนินการช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดเหตุ รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานให้มากที่สุด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและขยายผลการจับกุม การถามปากคำเบื้องต้น ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่ามจากภาครัฐ/องค์กรพัฒนาเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมในการถามปากคำดังกล่าวด้วย

๓.๒.๒ ภายหลังจากช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามข้อ ๓.๒.๑ แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของชุดปฏิบัติการฯ มนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยละเอียดจากผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อประเมินสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้นั้น เพื่อดำเนินการคัดแยกผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประสานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

การถามปากคำเบื้องต้น ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่ามจากภาครัฐ/องค์กรพัฒนาเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็ก

และหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมในการถามปากคำดังกล่าวด้วย และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนประสานงานในการส่งผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับไปยังเขตพำนักที่กำหนดให้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือการถามปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงให้ ศปค.จังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดขอความเห็นชอบในการส่งตัวผู้อาจตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์เข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแล และจัดให้มีการตรวจร่างกายและสภาพจิตผู้อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นั้นทุกกรณีไว้เป็นหลักฐาน

๓.๒.๓ หลังจากที่ได้มีการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว สำหรับผู้ที่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายดำเนินการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองตามที่ระบุไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

๓.๒.๔ ในระหว่างที่ผู้อาจตกหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และกระบวนการทางกฎหมาย ก่อนส่งกลับเขตพำนัก รวมทั้งการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการล่าม และล่ามชุมชน

๒.๒.๑ ความหมายของการล่าม

“ล่าม” หรือ “interpreter” ตามความหมายที่ ๑ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ผู้แปลคำพูดจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยทันที

Merriam - Webster Dictionary ให้ความหมายของ “interpreter” หมายถึง “one who translates orally for parties conversing in different languages” หมายถึง ผู้แปลคำพูดให้กับกลุ่มคนที่สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในภาษาที่แตกต่างกัน

๒.๒.๑ ประเภทของการล่าม

หากแบ่งตามลักษณะวิธีการทำล่าม สามารถแบ่งได้เป็น

(๑) ล่ามพูดพร้อม (Simultaneous interpreting) คือ แปลสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวจากภาษาหนึ่งไปเป็นภาษาหนึ่งไปพร้อมๆ กัน (สิงห์ทอง ลาภพิเศษพันธุ์: ๒๕๕๓)

(๒) ล่ามพูดตาม (Consecutive interpreting) คือ การล่ามโดยแปลคำพูดภาษาต้นทางหลายประโยคไปเป็นภาษาปลายทาง โดยเป็นการแปลคำพูดหลังจากที่ผู้พูดพูดจบและหยุดให้ล่ามแปล (Seleskovitch, 1978: 3)

(๓) ล่ามกระซิบ (Whisper interpreting, Chuchotage) คือ การล่ามโดยแปลคำพูดในลักษณะเดียวกับการล่ามพูดพร้อม แต่ด้วยไม่มีชุดอุปกรณ์เครื่องเสียง หรือชุดไมโครโฟน ล่ามจะแปลคำพูดให้ผู้ฟังด้วยการกระซิบหรือเสียงเบาๆ

(๔) ล่ามทางไกล (Remote interpreting) คือ การล่ามทางโทรศัพท์ (Telephone interpreting) หรือ การล่ามทางวิดีโอ (VDO interpreting) ซึ่งเป็นการล่ามโดยผู้พูด ผู้ฟัง และล่ามอาจมีได้อยู่ในที่เดียวกัน แต่อาศัยการถ่ายทอดเสียงหรือภาพและเสียงผ่านทางอุปกรณ์สื่อสารทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร โดยลักษณะการล่ามสามารถเป็นล่ามพูดพร้อม หรือล่ามพูดตาม

หากแบ่งตามลักษณะการทำงานของล่ามในแต่ละสถานการณ์ต่างๆ สามารถยกตัวอย่างประเภทของล่ามได้ ดังนี้

(๑) ล่ามการประชุม (Conference interpreting) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ล่ามในการประชุมทางการ การสัมมนาที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก หรือการประชุมขนาดย่อยที่เป็นเชิงเทคนิค หรือความลับ รวมถึงการเยือนที่ใดเป็นทางการ โดยการล่ามสามารถทำได้ ๒ ลักษณะ คือ ล่ามพูดพร้อมและล่ามพูดตาม

(๒) ล่ามติดตาม หรือล่ามประสานงาน (Liaison/ Escort interpreting) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ติดตามผู้ใช้ล่ามเพื่อทำการล่ามให้ในวาระ สถานที่ต่างๆ อาทิเช่น การประชุม การสัมมนา การเยือนสถานที่ เป็นต้น โดยเป็นได้ทั้งในลักษณะล่ามพูดพร้อม หรือล่ามพูดตาม

(๓) ล่ามศาล (Court interpreting) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่แปลคำพูดในศาล โดยเป็นได้ทั้งในลักษณะล่ามพูดพร้อม หรือล่ามพูดตาม

(๔) ล่ามชุมชน (Community interpreting) หรือล่ามบริการสาธารณะ (Public service interpreter (PSI)) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ในบริบทของการให้บริการทางสาธารณะต่างๆ เช่น การสาธารณสุข การศึกษา สวัสดิการสังคม ฯลฯ โดยลักษณะการล่ามที่ใช้ส่วนใหญ่คือ ล่ามพูดตาม และล่ามกระซิบ (Corsellis, 2008: 4-5)

๒.๒.๒ ล่ามชุมชน

ทั้งนี้ เนื่องจากล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้น จะอยู่ในประเภทล่ามชุมชน ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาล่ามดังกล่าว

๒.๒.๒.๑. ความหมายของล่ามชุมชน

"ล่ามชุมชน" (Community interpreting) หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ในบริบทของการให้บริการทางสาธารณะต่างๆ เช่น กฎหมาย สาธารณสุข การศึกษา สวัสดิการสังคม ฯลฯ ในบางครั้งสามารถเรียกได้ว่าเป็นล่ามสนทนา (Dialogue interpreting) ล่ามประสานงาน (Liaison interpreting) ล่ามวัฒนธรรม (Cultural interpreting) ล่ามติดตาม (Escort interpreting) หรือ ล่ามเฉพาะกิจ (Ad hoc interpreting) (Jacobsen 2009 อ้างถึง Hale 2007) และบางครั้งจะเทียบเคียงไปตามสภาพการทำงานแวดล้อม อาทิเช่น ล่ามสาธารณสุข (Healthcare interpreting) ล่ามการแพทย์ (Medical interpreting) ล่ามกฎหมาย (Legal interpreting) ล่ามสังคม (Social interpreting) (Jacobsen 2009 อ้างถึง Pöchhacker 2004) ขณะที่ประเทศสหราชอาณาจักรจะใช้คำว่า ล่ามบริการสาธารณะ (Public service interpreting (PSI)) เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม คำว่า "Community interpreting" หรือ "ล่ามชุมชน" นั้น ดูจะเป็นที่ยอมรับกว้างขวางที่สุด สังเกตได้จากการประชุมคริติคัล ลิงก์ ในหลายคราว (The Critical Link conference series: Toronto 1995, Vancouver 1998, Montreal 2001, Stockholm 2004, Sydney 2007, Birmingham 2010)

๒.๒.๒.๒. ลักษณะงานล่ามชุมชน

Corsellis (2005) ได้อธิบายลักษณะงานของล่ามชุมชนว่าจะต้องทำงานในบริบทของการให้บริการสาธารณะต่างๆ อันหมายรวมถึงด้านกฎหมาย สาธารณสุข การศึกษา การเคหะ สุขอนามัยสิ่งแวดล้อม และบริการทางสังคมต่างๆ

ทั้งนี้ Garber (2000) ได้แสดงถึงลักษณะการทำงานโดยหลักของล่ามชุมชนไว้ ๕ ลักษณะ ดังนี้

- การล่ามเกิดขึ้นในบริบทที่เป็นการสัมภาษณ์ โดยเกือบทุกครั้ง ผู้สนทนาจะเป็นผู้ให้บริการที่เป็นนักวิชาชีพ และมีบุคคลผู้ต้องการการบริการ
- การล่ามเกิดขึ้นในช่วงที่เป็นสถานการณ์วิกฤติของบุคคลผู้ต้องการการบริการ
- หากเกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร วิกฤติการณ์ของบุคคลผู้ต้องการการบริการจะยิ่งเลวร้ายลง ซึ่งผู้ให้บริการก็จะต้องรับผิดชอบมากขึ้น
- ด้วยภาษาพูดที่ต่างกัน ผู้สนทนาทั้ง ๒ ฝ่ายจะขาดความคุ้นเคยต่อวัฒนธรรมของกันและกัน

- ผู้ให้บริการกุมอำนาจในสัมพันธภาพนี้เกือบทั้งหมด อันรวมไปถึงอำนาจที่จะจัดหาหรือระดับบริการซึ่งเป็นที่ต้องการ

ส่วน Cambridge (2004) นั้น อธิบายว่าล่ามชุมชนจะต้องรับมือกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์และภาษาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับอารมณ์เป็นประจำ

ขณะที่ Roberts (1994) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะการทำงานล่ามชุมชนกับล่ามการประชุม โดยแสดงไว้ว่า ๑) ล่ามชุมชนโดยหลักจะเป็นการดำเนินการเพื่อให้เข้าถึงบริการสาธารณะได้ ดังนั้นจึงมักทำงานในสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับหน่วยงาน ต่างๆ ๒) ล่ามชุมชนโดยมากจะเป็นการล่ามสนทนา ซึ่งจะเป็นในรูปแบบปฏิสัมพันธ์กันมากกว่ารูปแบบสุนทรพจน์ ๓) ส่วนใหญ่แปลไป-มา ระหว่างคู่ภาษาหรือภาษาทั้งหมดที่ใช้พูดอยู่ประจำ ๔) ล่ามชุมชนจะอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจนมากกว่าล่ามการประชุม ๕) ภาษาที่ใช้ล่ามในการล่ามชุมชนนั้นมีหลากหลายภาษา โดยมากเป็นภาษาของคนกลุ่มน้อย ต่างจากภาษาที่ล่ามการประชุมแปลที่จะเป็นภาษาทางการพูดและทางการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่ไม่กี่ภาษา และ ๖) ล่ามชุมชนมักได้รับการมองว่าเป็น “ผู้เป็นปากเป็นเสียงแทน” (Advocate) หรือ “นายหน้าทางวัฒนธรรม” (Cultural brokers) และมีบทบาทมากกว่าบทบาทความเป็นกลางของล่ามตามหลักทั่วไป

๒.๒.๒.๓. บทบาท คุณสมบัติและจรรยาบรรณของล่ามชุมชน

Corsellis (2008) ได้อธิบายว่าบทบาทหลักของล่ามชุมชนคือการเป็นผู้ชำนาญการทางภาษาและวัฒนธรรม ระหว่างผู้สนทนา โดยความถูกต้องของภาษาที่แปลนั้น ถือเป็นหลักการจำเป็นประการหนึ่งในการล่าม

ทั้งนี้ Hrehovčik (n.d.) อธิบายถึงคุณสมบัติของล่ามชุมชนที่พึงมีคือ

๑. ความสามารถในการถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งในรูปแบบที่เหมาะสม

๒. ความสามารถที่จะวิเคราะห์และเข้าใจถึงข้อความในภาษาต้นทางและแปลเป็นคำพูดภาษาปลายทางโดยไม่มีภาระคำ การต่อเติมคำ หรือการบิดเบือนคำ

๓. การตระหนักรู้ในหน้าที่ของล่ามตามแต่ละสถานการณ์ที่ทำการล่าม

ทักษะของล่ามชุมชนที่พึงมี คือ ทักษะด้านการล่าม เช่น การเป็นผู้ฟังที่ดี และสามารถจำข้อความเพื่อที่จะถ่ายทอดได้ ทักษะด้านภาษา เช่น ความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในภาษาและระดับภาษาที่ตนใช้ล่าม ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องของเรื่องที่จะล่าม

ทักษะด้านการวิจัยและเชิงเทคนิค เช่น ความสามารถที่จะค้นคว้าหาความรู้ทางภาษา ความรู้ในเรื่องเฉพาะซึ่งจำเป็นต่อการล่ามในกรณีที่เป็นเรื่องเฉพาะและความรู้ในเรื่องที่จะล่าม และทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล อาทิเช่น ทักษะในการการสื่อสารดีเยี่ยม ความสุภาพ ความเคารพ การสร้างสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้คน การให้ความสนใจต่อปฏิกิริยาของผู้สนทนา

ส่วนจริยธรรมของล่ามชุมชนที่พึงมี ตามแนวคิดในงานวิจัยของ Corsellis (2008) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

- ๑) ล่ามจักต้องรับเฉพาะงานซึ่งล่ามคิดว่ามีความสามารถที่จะทำได้เป็นที่น่าพึงพอใจตามมาตรฐาน
- ๒) ล่ามจักต้องแจ้งถึงข้อจำกัดทางวิชาชีพต่างๆที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน และหาหนทางที่จะแก้ไข หรือออกจากงาน
- ๓) ล่ามจักต้องแจ้งถึงผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากงาน
- ๔) ล่ามจักต้องไม่มอบงานให้ผู้ใดรับช่วงต่อ หรือรับงานช่วงต่อจากผู้ใด เว้นเสียแต่จะรับการยินยอมจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ๕) ล่ามจักต้องไม่นำข้อมูลที่ได้รับระหว่างการทำงานแสวงหาประโยชน์ให้ตนหรือผู้ใด
- ๖) ล่ามจักต้องไม่รับค่าตอบแทนใดๆจากงาน นอกจากค่าจ้างและค่าใช้จ่ายที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว
- ๗) ล่ามจักต้องแสวงหาหนทางที่จะเพิ่มพูนทักษะและความรู้ทางวิชาชีพ
- ๘) ล่ามจักต้องปกป้องมาตรฐานทางวิชาชีพและให้ความช่วยเหลือล่ามด้วยกัน หากการปกป้องช่วยเหลือนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล
- ๙) ล่ามจักต้องสงวนความลับ ไม่เอาเรื่องที่ตนล่ามไปบอกต่อ
- ๑๐) ล่ามจักต้องใช้ความสามารถอย่างดีที่สุดเพื่อแปลข้อความให้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน โดยปราศจากการต่อเติมหรือละข้อความ และจะสรุปข้อความต่อเมื่อได้รับการร้องขอและทุกฝ่ายรับทราบและให้ความยินยอม
- ๑๑) ล่ามจักต้องปฏิบัติตนอย่างเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียงหรืออคติ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมล่ามชุมชน

๒.๓.๑ ที่มาของการฝึกอบรมล่ามชุมชน

Roberts(1994) ได้แสดงถึงที่มาของล่ามชุมชน ถือเป็นล่ามประเภทที่เก่าแก่ที่สุดในโลก แต่กลับถูกละเลยจากล่ามและนักวิชาการมาโดยตลอด โดย Corsellis (2005) อธิบายว่า ล่ามชุมชน เพิ่งจะถือได้ว่าเป็นสาขาวิชาชีพใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อจะรองรับกับความต้องการทางด้านภาษาซึ่งทวีมากขึ้นตามการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของคนระหว่างชาติต่างๆ อาทิเช่น ในมหานครลอนดอน เด็กร้อยละ 30 ที่อยู่ในวัยเรียน บ้างพูดภาษาในแถบยุโรปที่ซึ่งมีความหลากหลายกว่า 400 ภาษา บ้างพูดภาษาในแถบเอเชีย และบ้างพูดภาษาในแถบอัฟริกา เด็กและครอบครัวเด็กเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขได้อย่างเพียงพอ ทำให้เขาเหล่านั้นไม่สามารถที่จะพัฒนาหรือรักษาคุณภาพชีวิตที่ต้องการได้ อันทำให้โครงสร้างทางสังคมทั้งระบบย่อมต้องอ่อนแอลง

ด้วยเหตุนี้ มาตรฐานทางวิชาชีพอันเป็นเลิศของล่ามชุมชนนั้น จึงเป็นที่ต้องการไม่ต่างจากล่ามในแขนงอื่นเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เมื่อตัดสินใจแล้วจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ อันส่งผลต่อชีวิตและสิทธิของบุคคลนั้น ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของการล่ามโดยแท้

อย่างไรก็ตาม ดังที่ Roberts (1994) ได้แสดงให้เห็นว่าแม้วิชาชีพล่ามชุมชน ณ ปัจจุบันจะเป็นแขนงที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในประเทศที่มีการขยายกำลังแรงงานเป็นชาวต่างชาติ เรายังคงเห็นการรับรู้ต่อวิชาชีพนี้ที่ต่างกันไป อันเห็นได้จากชื่อเรียกขานที่ต่างกันไป เช่น ล่ามบริการทางสาธารณสุข (Public service interpreting (สหราชอาณาจักร)) ล่ามทางวัฒนธรรม (Cultural interpreting (แคนาดา)) ล่ามติดตาม (Liaison interpreting (ออสเตรเลีย)) ล่ามติดต่อ (Contact interpreting สแกนดิเนเวีย) เป็นต้น (Hrehovčík, n.d. อ้างอิง Gentile et al, 1996; Carr, 1997) รวมถึงขอบเขตการทำงานที่ต่างกันไปอีกด้วย จึงควรที่จะมีการกำหนดบทบาทและมาตรฐานทางวิชาชีพของล่ามชุมชนให้เป็นที่เข้าใจร่วมกัน

ทั้งนี้ Roberts (1994) ได้อธิบายให้เห็นว่าลักษณะผู้ที่ประกอบวิชาชีพล่ามชุมชนในปัจจุบันเป็นอาสาสมัครที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนในการทำงาน หรือพนักงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องมาเป็นล่ามเพื่อเสริมหน้าทำงานของตน หรือในกรณีที่ภาษานั้นไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ผู้ที่เป็นล่ามอาจเป็นญาติของผู้พูดภาษานั้น ล่ามเฉพาะกิจเหล่านี้ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมล่าม ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ผลคือ ล่ามเฉพาะกิจเหล่านี้ไม่มีความรู้สึกที่จะทำการล่ามอย่างมืออาชีพจริงจัง

นอกจากนั้น การขาดเครื่องรับประกันความสามารถ คุณภาพการล่ามและความน่าเชื่อถือของล่ามชุมชน เป็นปัจจัยที่ทำให้ล่ามชุมชนไม่ค่อยได้รับการยอมรับถึงเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม ทั้งค่าตอบแทนวิชาชีพยังต่ำ ทำให้ล่ามเองไม่มีแรงจูงใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรม เหล่านี้ส่งผลย้อนกลับ

ให้ผู้ประกอบอาชีพล่ามชุมชน ไม่สามารถยึดถืออาชีพนี้เป็นอาชีพหลักได้ ต้องอาศัยทำอาชีพอื่นในการหาเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนการทำงานที่ล่ามชุมชนของตน เมื่อไม่มีผู้สนใจเรียนหรือสอนการล่ามชุมชนอย่างจริงจัง ก็ย่อมทำให้ล่ามชุมชนด้อยคุณภาพ สังคมไม่ยอมรับในวิชาชีพนี้ ส่งผลให้คนที่มีความรู้ด้านภาษาไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพล่ามชุมชน และกลับเข้าไปสู่วงจรการขาดแคลนล่ามชุมชนที่เป็นมืออาชีพและมีคุณภาพในสังคมเช่นนี้เรื่อยไป

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ ณ ปัจจุบันซึ่งถือได้ว่าเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การเปลี่ยนแปลง ทำให้ล่ามชุมชนจักต้องตอบรับต่อแรงกดดันของความต้องการของสังคมสมัยใหม่ที่นับวันจะทวีเพิ่มมากขึ้น เปรียบเสมือนครั้งที่ล่ามการประชุมต้องตอบรับความต้องการของสังคมในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เช่นเดียวกัน และจากการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานบริการทางสาธารณะเล็งเห็นความสำคัญของอาชีพล่ามชุมชน รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ล่ามชุมชนได้รับโอกาสฝึกอบรม จึงเป็นที่มาถึงการส่งเสริมพัฒนาการฝึกอบรมล่ามชุมชน การกำหนดมาตรฐานและการเปิดรับลงทะเบียนผู้ประกอบวิชาชีพล่ามชุมชน เช่นองค์กร The National Register of Public Service Interpreters (NRPSI) และจากการเสนอทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาการฝึกอบรมของล่ามชุมชนผ่านทางงานเขียนของผู้วิจัยหลายราย อาทิ Roberts (1994) Garber (2000) Cambridge (2004) Corsellis (2005, 2008) รวมถึงการจัดประชุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การประชุมนานาชาติว่าด้วยการล่ามในงานกฎหมาย สุขภาพ และบริการสังคม และการประชุมคริติคัล ดิงก์ในวาระต่างๆ เหล่านี้คือสัญญาณที่ดีว่านับจากนี้การฝึกอบรมล่ามจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพัฒนาให้ล่ามชุมชนมีความสามารถในทักษะที่จำเป็นต่างๆ อันจะทำให้การทำงานล่ามชุมชนนั้นมีคุณภาพและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ตรงตามความต้องการของสังคมโดยรวม

๒.๓.๒ แนวทางการฝึกอบรมล่ามชุมชน

๒.๓.๒.๑ วิธีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม

Corsellis (2005) ได้อธิบายถึงบรรทัดฐานในการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า แม้ต้องคัดเลือกผู้สมัครในเชิงปฏิบัติ รวมถึงตามมาตรฐานสูง แต่มีอาจคาดหวังได้เสมือนล่ามการประชุมว่าผู้สมัครทุกคนจะมีคุณสมบัติทางการศึกษาสำเร็จปริญญาตรี ผู้สมัครบางรายอาจทำงานล่ามโดยไม่เป็นไปตามคุณสมบัติล่าม ซึ่งถือว่ายากต่อการอบรมที่สุด เนื่องจากเขาเหล่านั้นได้พัฒนาทักษะอย่างผิดๆ มาเป็นเวลานานแล้ว ขณะที่ผู้สมัครบางรายอาจจะไม่เคยได้รับการประเมินทักษะทางภาษามาก่อนเลย

วิธีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้

- สัมภาษณ์โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นเจ้าของภาษา
- ประเมินจากการแสดงบทบาทสมมติ (Role play) และการแปลหัวข้อทั่วไป, การล่ามพูดพร้อมจากเอกสาร (Sight Translation)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ต้องคำนึงในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัคร ดังเช่น

๑. ควรเลือกผู้สมัครที่มีคู่ภาษาซึ่งเป็นภาษาซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการเร่งด่วนในเวลานั้น
๒. วุฒิการศึกษาที่ผู้สมัครได้รับในอดีต ไม่สำคัญเท่ากับทักษะภาษาที่ประเมินได้จากการคัดเลือก

๓. ระยะเวลาการฝึกอบรมของผู้สมัครที่ได้รับมาก่อนในแต่ละราย ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของผู้สมัคร ทำให้ผู้สมัครน้อยรายที่จะสามารถชำระค่าฝึกอบรม หรือสามารถเรียนเต็มเวลาได้ การฝึกอบรมโดยมากจะมีรัฐเป็นผู้สนับสนุนค่าฝึกอบรม รวมถึงมักจะเป็นการฝึกอบรมนอกเวลาทำการ ด้วยระยะเวลาจำกัด โดยที่ผู้สมัครส่วนใหญ่มักมีงานอื่นทำเป็นอาชีพ นอกเหนือจากการทำงานล่ามชุมชน

๒.๓.๒.๒ แนวทางการฝึกอบรม: วิธีดำเนินการ รูปแบบ และเนื้อหา

๒.๓.๒.๒.๑ วิธีดำเนินการฝึกอบรม

จาก Corsellis (2008) ได้แสดงให้เห็นว่าจกต้องคำนึงถึงวิธีดำเนินการใน ๓ ปัจจัยหลักด้วยกัน คือ

ประการแรก ได้แก่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากชั้นเรียนเป็นการรวมนักเรียนจากที่มีพื้นเพเชื้อชาติและระบบการศึกษาที่ต่างกัน โดยผู้สอนอาจจะใช้วิธีกำหนดข้อตกลงกับนักเรียนแต่ต้นถึงความคาดหวังร่วมกันต่อชั้นเรียนและผู้สอนตั้งแต่เริ่มชั้นเรียน ซึ่งที่สำคัญมากกว่าข้อตกลงกันนั้น แท้จริงแล้วคือการมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนและผู้สอนนั่นเอง

ประการที่สอง ได้แก่ ประสบการณ์การเรียนของนักเรียนที่ผ่านมา เนื่องจากนักเรียนบางรายอาจเว้นจากการเรียนมาเป็นเวลาพอสมควร ขณะที่นักเรียนบางรายอาจจะต้องเรียนวิธีการเรียนรู้และวิธีที่จะแสวงหาทักษะให้ตนเอง การสอนอย่างเป็นทางการอาจจะเป็นการดีเพื่อที่จะเตือนหรือแนะนำนักเรียนถึงกลยุทธ์สำหรับทักษะส่วนตัวที่ตนมี ณ ขณะนั้น เพื่อที่จะวัดกับ

ทักษะเป้าหมาย และเพื่อที่จะชี้ได้ถึงวิธีการที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด รวมถึงวิธีที่จะพัฒนาตนเองในโครงสร้างของหลักสูตรการฝึกอบรม

ประการที่สาม ได้แก่ การที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาถึงเวลา และความเป็นส่วนตัวของนักเรียนในชั้นเรียน เนื่องจากนักเรียนในหลักสูตรล่ามชุมชนนั้นมึ้งงานประจำ และมีภารกิจครอบครัวและชุมชนที่จักต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการเรียน ดังนั้น ผู้สอนควรตกลงกับนักเรียนล่วงหน้าถึงประเด็นดังกล่าว เพื่อที่จะไม่มอบหมายงานที่กินเวลาประจำของนักเรียนมากเกินไป

นอกจากนี้ ผู้สอนควรสร้างวิถีแห่งการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน อาทิเช่น จัดหัวข้อเสวนาประสานความเข้าใจระหว่างนักเรียน รับฟังความต้องการของนักเรียนต่อแนวทางการเรียน และให้ข้อมูลแก่นักเรียนอย่างชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับการฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป้าหมาย เนื้อหา ตารางเวลา และกระบวนการประเมินหลักสูตร ตลอดจนการทำให้กำลังใจและสนับสนุนนักเรียนให้ทำการประเมินผลและเก็บข้อมูลในการพัฒนาตนเอง

โดยในงานอีกชิ้นหนึ่งของ Coresellis (2008) ได้แสดงความเห็นว่าการล่ามที่เชื่อถือได้จะเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็ยังเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการให้บริการสาธารณะข้ามภาษาและวัฒนธรรม นักสังคมสงเคราะห์เองก็ต้องพัฒนาทักษะและโครงสร้างที่จำเป็นเพิ่มเติมด้วย ดังนั้น จึงจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากหากจะใช้โอกาสในการฝึกอบรมล่ามนี้อบรมนักสังคมสงเคราะห์ถึงวิธีปรับการทำงานให้เข้ากับกระบวนการล่าม และเสนอความคิดถึงสิ่งที่ต้องการเพื่อที่จะให้บริการสาธารณะข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้วยงานบริการสาธารณะนั้นจะเกี่ยวข้องกับทีมสหวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงาน ซึ่งทีมเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมให้ทำงานร่วมกันและรับรู้ รวมถึงให้การสนับสนุนและให้ความเคารพต่อความชำนาญการของแต่ละฝ่ายอยู่แล้ว นักภาษาซึ่งถือเป็นสมาชิกใหม่ของทีมสหวิชาชีพ จึงควรเรียนรู้วิธีที่จะทำงานร่วมกับทีมงานผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเหล่านี้ในการให้บริการทางสาธารณะด้วย

๒.๓.๒.๒.๒ รูปแบบและเนื้อหาการฝึกอบรม

Coresellis (2008) ได้สรุปว่า ไม่ว่าจะขอบเขตงานสาธารณะที่ล่ามชุมชนจะต้องดำเนินการนั้น จะเป็นบริการทางสังคม การศึกษา การเคหะ สุขอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือบริการทางสาธารณะอื่นใดก็ตาม เนื้อหาในการฝึกอบรมของล่ามชุมชนในแต่ละงานตามที่ยกตัวอย่างข้างต้นนั้น จะต้องมีหัวข้อการอบรม ๕ รายการที่เปรียบเหมือนด้ายทองคำ ๕ เส้นที่ต้องถักทอเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นกลุ่มด้ายที่แข็งแรง หรือทักษะที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ

๑. ความเข้าใจถึงโครงสร้าง วัตถุประสงค์ กระบวนการ กระบวนงาน ขั้นตอน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานบริการสาธารณะนั้นๆ

โดยทั่วไปแล้ว ล่ามการประชุม และล่ามทางธุรกิจ จะได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้าถึงงานที่จะได้รับ ทำให้ล่ามสามารถที่จะเตรียมการค้นคว้าเรื่องและคำศัพท์ที่จะต้องทำการล่ามได้ ขณะที่ล่ามชุมชนจะไม่ได้มีโอกาสเช่นนั้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ล่ามชุมชนจะต้องมีความเข้าใจถึงเนื้อหาในงานในแขนงที่ตนจะทำการล่ามอย่างถ่องแท้มาก่อน เพื่อที่จะสามารถทำการล่ามได้อย่างน่าเชื่อถือแม้จะได้รับการเรียกตัวมาทำการล่ามในทันทีทันใด

๒. ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทาง และคำศัพท์ทั่วไปของแขนงงาน

ล่ามจำเป็นต้องรู้คำศัพท์เฉพาะทาง รวมถึงศัพท์ที่ใช้พูดแบบทางการและแบบที่พูดทั่วไปซึ่งมีความหมายเดียวกันในแขนงงานบริการทางสาธารณสุขนั้นๆ ทั้งนี้ ความท้าทายทางภาษาอีกประการหนึ่งคือ การใช้คำศัพท์ที่สละสลวยหรือมีความหมายทางอ้อม เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความอับอาย หรืออาจเป็นเพราะผู้ขอรับบริการไม่ทราบคำศัพท์ทางการ

นักเรียนควรจะต้องได้รับรายการศัพท์เพื่อจะบันทึกเพิ่มเติมในอภิธานศัพท์ของตน โดยอภิธานศัพท์นั้นจะต้องได้รับการบันทึกเพิ่มเติม ปรับปรุงข้อมูลล่าสุดอยู่เสมอ และผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของศัพท์เพื่อใช้อ้างอิงด้วย

๓. เทคนิคการล่ามและทักษะการแปล

การฝึกฝนการล่ามนั้นส่วนใหญ่จะมาจากการแสดงบทบาทสมมติ (Role plays) เมื่อผนวกกับความเข้าใจถึงขอบเขต กระบวนการและกระบวนการงานต่างๆ ในสภาวะแวดล้อมของงานบริการทางสาธารณสุขในแขนงนั้นๆ นักเรียนก็จะได้รับการฝึกทำการล่ามตามลำดับความยากง่ายในแต่ละสถานการณ์ไป ซึ่งการประเมินผลนั้น สามารถใช้รายงานคำวิจารณ์ (Critique sheets) ซึ่งเป็นการให้นักเรียนประเมินผลระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสามารถของตนว่าจุดใดที่ดี หรือควรปรับปรุง โดยรายงานคำวิจารณ์นั้น อาจมีหัวข้อที่ควรนำมาประเมินเช่น ความถูกต้องของภาษา ระดับภาษา ลีลาการล่าม ความคล่องในการล่าม น้ำเสียง ความเป็นมืออาชีพและการนำเสนอ การจดบันทึก การรับมือกับศัพท์เฉพาะ และจรรยาบรรณทางการล่าม ทั้งนี้ นักเรียนควรจะต้องได้รับการฝึกฝนการทำล่ามทางโทรศัพท์ หรือล่ามทางวิดีโอด้วย (Kelly 2007; Connell 2006, Braun 2007) เพื่อให้คุ้นเคยและสามารถตอบสนองกับสถานการณ์ดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นได้

การฝึกฝนการแปลเอกสารถือเป็นความจำเป็นพื้นฐานเช่นกัน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถที่จะรับมือกับการแปลเอกสารสั้นๆ ซึ่งอาจจะต้องพบบ้างในการทำงานประจำวัน

๔. จรรยาบรรณทางวิชาชีพและแนวทางปฏิบัติที่ดี

การวางตัวเป็นกลางนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำลุ่มชุมชน ดังนั้น การอบรมจึงควรสอนถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีในวิชาชีพล่าม เพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนได้อย่าง เป็นมืออาชีพและประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม

๕. การพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

นักเรียนควรจะต้องได้เรียนรู้กลยุทธ์ที่จะไว้ใช้สำหรับการพัฒนาตนเอง ทั้งในระหว่างชั้นเรียนและหลังจากที่เรียนจบ การพัฒนาวิชาชีพของตนนั้นหมายรวมถึงการจดบันทึก ถึงเป้าหมายของตน และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากงานแต่ละชิ้น รวมถึงการจัดเก็บข้อมูล หรือคำศัพท์ได้อย่าง เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตนเองนั้น ถือได้ว่าสำคัญยิ่งกว่า ด้วยเป็นสิ่งที่จะต้องรับมือกับ เหตุการณ์และประสบการณ์ในการทำงานล่ามชุมชนเป็นประจำ อาทิเช่น การเผชิญกับสภาวะสะท้อน อารมณ์ซึ่งล่ามจำเป็นต้องควบคุมอารมณ์ของตนและวางตัวเป็นกลางในสถานการณ์นั้นๆ เป็นต้น

การฝึกอบรมทั้ง ๕ ประการข้างต้นนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนกระทั่งล่าม สามารถที่จะทำได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม ทั้งนี้ ในการอบรม ๒ หัวข้อแรก สามารถจัดการอบรมแบบทางไกลได้ หากแต่การอบรมใน ๓ หัวข้อหลังนั้นจะต้องเป็นในรูปแบบเห็น หน้า (Face-to-face) เนื่องจากเนื้อหาการเรียนการสอนนั้นจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

ทั้งนี้ การฝึกอบรมตามรายการข้างต้น เมื่อรวมกับจำนวนชั่วโมงที่นักเรียน ต้องฝึกฝนที่บ้านแล้ว จะใช้เวลาประมาณ ๑๕๐ ชั่วโมง โดยอาจจะจัดเป็นการสอนเต็มเวลา หรือนอก เวลาทำการก็ได้

นอกจากนี้ ดังเช่นที่ Cambridge (2004) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้ที่จะเข้ามา ประกอบวิชาชีพล่ามชุมชนนั้น ควรจะต้องได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ ๑) บทบาทของ ผู้สนทนาแต่ละฝ่าย เนื่องจากล้วนส่งผลต่อการล่ามอย่างเป็นกลาง ๒) ประเด็นเกี่ยวกับการสงวนท่าที หรือบทบาทของตนในฐานะล่าม โดยไม่พาดตนเองให้กลายเป็นคู่สนทนาในการล่ามนั้น ๓) กลยุทธ์ การตั้งคำถามทั้งจากข้อความซึ่งมาจากวัฒนธรรมหรือวิชาชีพที่แตกต่างกัน โดยใช้ระยะเวลา ๒ วัน ในการฝึกอบรมทั้ง ๓ หัวข้อ

อย่างไรก็ตาม งานของ Hrehovčík (n.d.) ได้แสดงถึงหลักสูตร การฝึกอบรมล่ามชุมชนของมหาวิทยาลัยมินนิโซตา (University of Minnesota) ซึ่งใช้ระยะเวลาการ อบรม ๔๕ ชั่วโมง ครอบคลุม ๑๐ หัวข้อซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะการแปล ทักษะทางภาษา บทบาท หน้าทีของล่าม ความรู้เกี่ยวกับการล่ามในการทำงานในบริบททางแพทย์และกฎหมาย และ จรรยาบรรณและจริยธรรมของล่าม (<http://www1.umn.edu/twincities/index.php>)

๒.๓.๒.๓ การประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การประเมินถือเป็นสิ่งสำคัญ และต้องเกี่ยวข้องกับวิชาชีพในเชิงปฏิบัติ ซึ่งอาจจะต่างกันไปตามแต่ละที่ ทั้งนี้ อาจจะมีการประเมินแบบจำลองล่วงหน้าก่อนที่จะสอบจริง เพื่อที่จะนักเรียนมีเวลาที่จะฝึกฝนตนเองให้ผ่านการทดสอบได้ ทั้งนี้ การได้รับคำปรึกษาจากกลุ่มผู้มีประสบการณ์ถือเป็นสิ่งที่มีค่าสำหรับกลุ่มมือใหม่เป็นอย่างยิ่ง

๒.๓.๓ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาการฝึกอบรมกลุ่มชุมชน

ประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องเข้าใจแต่แรกเพื่อที่จะสามารถพัฒนาการฝึกอบรมกลุ่มชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้อย่างดีนั้น คือ การตระหนักถึงอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการฝึกอบรมกลุ่มชุมชน ตามงานของ Corsellis (2008) นั้น มีอยู่ ๕ ประการด้วยกัน ได้แก่

ประการแรกคือ หลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มชุมชนนั้นยังไม่ได้มีการจัดตั้งให้เป็นเสมือนการรับรองมาตรฐานทางวิชาชีพเช่น วิชาชีพแพทย์หรือนักกฎหมาย ดังนั้น การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มให้มีระยะเวลา ๑๐ ชั่วโมง หรือ ๓ วัน และมีการมอบใบประกาศรับรองการผ่านการอบรมก็อาจช่วยให้กลุ่มสนใจเข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มชุมชนมากขึ้น

ประการที่สองคือ หลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มชุมชนโดยเฉพาะนั้นยังมีอยู่น้อย และมีสถาบันไม่กี่แห่งที่เพิ่งเริ่มต้นจัดหลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มชุมชน ซึ่งอาจจะมีเหตุจากการที่กลุ่มชุมชนนั้นยังไม่ได้รับการยอมรับทั้งในด้านสถานะและมาตรฐานทางวิชาชีพเพียงพอ นอกจากนี้ สถาบันทางภาษาน้อยแห่งที่จะมีผู้สอนซึ่งเป็นผู้ชำนาญการทางการสอนกลุ่มชุมชนโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้จัดหลักสูตรจำเป็นต้องจัดหาคู่มือการอบรมและจัดหาผู้สอนซึ่งเป็นผู้ชำนาญการเกี่ยวกับด้านกลุ่มชุมชนโดยเฉพาะ

ประการที่สามคือ ค่าตอบแทนของกลุ่มชุมชนซึ่งยังคงค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มประเภทอื่น ส่งผลให้การหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพกลุ่มชุมชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งอาจกลายเป็นว่าการตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรมเป็นความเสี่ยงต่อตนเองที่ต้องมาเสียเงินฝึกอบรม และยิ่งเสียโอกาสทางรายได้ของตนเนื่องจากต้องเอาเวลาทำงานมาเข้ารับการฝึกอบรม ทั้งที่ยังไม่แน่ใจว่าเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว ตนจะได้รับงานที่ค่าตอบแทนสูงขึ้นหรือมั่นคงมากขึ้นหรือไม่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่คุ้มค่าต่อผู้เรียนโดยค่าอบรมไม่แพงเกินไป และเวลาการอบรมไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตหรือการทำงานของนักเรียนมากนัก

ประการที่สี่คือ ผู้ใช้กลุ่มชุมชนนั้นยังไม่รับทราบ หรือพยายามที่จะไม่รับทราบถึงมาตรฐาน คุณสมบัติ และทักษะทางภาษาของกลุ่มชุมชนที่พึงมีในการพิจารณาว่าจ้างกลุ่มชุมชน

เนื่องจากเห็นว่าระยะเวลาการว่าจ้างแต่ละครั้งนั้นเป็นแค่ช่วงสั้นๆ รวมถึงงบประมาณการว่าจ้างล่ามที่มีอยู่จำกัด ซึ่งอาจทำให้ผู้ว่าจ้างเลือกที่จะให้ความสำคัญกับอัตราค่าจ้างล่ามมากกว่าที่จะพิจารณาถึงคุณภาพล่ามที่ตนจะว่าจ้าง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ทำนายที่ต้องโน้มน้าวผู้ใช้บริการล่ามตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องเลือกว่าจ้างล่ามชุมชนที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานทางวิชาชีพที่ดีมาร่วมงานในโครงการของตน

ประการสุดท้ายคือ มีผู้คนจำนวนมากที่ทำงานล่ามชุมชนแต่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือไม่เคยได้รับการประเมินประสิทธิภาพการทำงานล่ามของตนเลย ผู้คนเหล่านี้อาจไม่สนใจรับการฝึกอบรมหรือเข้ารับการประเมินประสิทธิภาพการทำงานล่ามด้วยเหตุว่ากลัวจะเสียหน้าหรือเสียรายได้ หากผลการประเมินแสดงว่าตนไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็นล่าม ดังนั้น การแสดงให้ผู้คนเหล่านี้ได้เห็นถึงโอกาสในการอบรมว่าจะเป็นการพัฒนาตนให้เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานล่าม อันจะส่งผลดีต่อความมั่นคงและรายได้ในการประกอบวิชาชีพในระยะยาว จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมมีผู้เข้าร่วมและประสบความสำเร็จด้วยดี

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัย เรื่อง ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยการวิจัยในเรื่องล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แบ่งออกเป็น ๔ หัวข้อ และดำเนินการโดยผู้วิจัย ๔ คน ดังนี้

๑. บทบาทและลักษณะการทำงานของล่าม ในกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ดำเนินการวิจัยโดย นางสาวศิริพร ศิริธนชัย
๒. ความคาดหวังด้านคุณภาพและบทบาทของล่าม โดย นางสาวพรพรรณ ฟ้ากระจ่าง
๓. การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล่าม โดย นางสาวรัตนา แซ่เฮ็ง
๔. บทบาทและลักษณะการทำงานของล่าม ในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยเหลือฯ โดย พลตำรวจตรีณัฐธร เพราะสุนทร

สำหรับการวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาพื้นฐานความรู้ การได้รับการฝึกอบรมของล่ามและคุณสมบัติของล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการฝึกอบรมล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามลักษณะของงาน และตามสถานการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน รวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับกรอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ เป็น ๒ กลุ่มหลัก คือ ผู้ใช้ล่าม และ ล่าม ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ล่าม จำนวน ๕ คน โดยมีคู่ภาษา ประสบการณ์ และสังกัด ดังนี้

คู่ภาษา	สัญชาติ	ประสบการณ์ ทำงานด้านล่าม	ประสบการณ์ล่ามใน เรื่องการค้ามนุษย์	สังกัด
พม่า-ไทย	ไทย	๕	๕	องค์กรพัฒนาเอกชน
พม่า-ไทย	ไทย	๔	๔	อิสระ
เขมร-ไทย	ไทย	>๕	๒	องค์กรพัฒนาเอกชน
เขมร-ไทย	ไทย	๓	น้อยกว่า ๑ ปี	องค์กรพัฒนาเอกชน
เขมร – ไทย	ไทย	๒	ไม่มี	องค์กรพัฒนาเอกชน

๒. ผู้ใช้ล่าม จำนวน ๑๕ คน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มย่อย ได้แก่

ประเภท	ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์	จำนวน (คน)
๑. องค์กร / หน่วยงาน ของรัฐบาล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	๑
	เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์	๒
	พนักงานสอบสวน	๓
๒. องค์กรพัฒนาเอกชน	เจ้าหน้าที่	๓
๓. สำนักงานกฎหมาย	ทนายความ	๒
๔. ผู้เสียหาย	สัญชาติพม่า	๔

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามประกอบกับการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามครอบคลุม ๒ ประเด็น คือ ๑. ความคาดหวังด้านบทบาทและคุณภาพ ๒. ความต้องการการอบรม คณะผู้วิจัยได้จัดทำ แบบสอบถามแยกออกเป็น ๓ ชุดให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย คือ

๑. แบบสอบถามสำหรับผู้ล่ามที่เป็นเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและเอกชน
๒. แบบสอบถามสำหรับผู้ล่ามที่เป็นผู้เสียหายชาวพม่า โดยแบบสอบถามชุดนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาพม่าโดยนักศึกษาพม่าแม่ฟ้าหลวงแปล
๓. แบบสอบถามสำหรับผู้ล่าม

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตระหนักถึงจรรยาบรรณในการวิจัยและเพื่อจำกัดผลกระทบต่อผู้ให้สัมภาษณ์เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเดียวกัน คณะผู้วิจัยจึงขอสัมภาษณ์และให้ตอบแบบสอบถามในคราวเดียวกัน ซึ่งวิธีการในแต่ละครั้ง คือ คณะผู้วิจัยขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบแบบสอบถามก่อน แล้วจึงสัมภาษณ์พร้อมบันทึกเสียง เวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยคือประมาณ ๑ ชั่วโมงต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ๑ คน

คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ทำการขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และบ้านพักคุ้มครองที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พักอยู่

คณะผู้วิจัยใช้ภาษาไทยในแบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ยกเว้นกลุ่มผู้เสียหายที่เป็นชาวพม่าที่ใช้แบบสอบถามซึ่งแปลเป็นภาษาพม่าและสัมภาษณ์ผ่านล่ามภาษาพม่า-ไทย

การสัมภาษณ์เป็นการใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-end interview) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลในแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ดังต่อไปนี้

๔.๑ พื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรมของล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๔.๒ คุณสมบัติล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๔.๓ ความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๔.๔ ปัญหาที่เกี่ยวข้องและแนวทางแก้ไข

๔.๑ พื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรมของล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกและชนิดปลายเปิด รวมถึงสัมภาษณ์เพิ่มเติมล่ามซึ่งในการวิจัยนี้ล่ามทุกคนเป็นคนไทย โดยขอให้ล่ามให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำถามในข้อ ๑ ระดับการศึกษาสูงสุด ข้อ ๔ ความรู้ภาษาแม่ของตนเอง ข้อ ๕ ความรู้ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามเป็นหลัก โดยขอให้ล่ามประเมินทักษะทางภาษาของตน ในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยการกำหนดให้ใส่ระดับคะแนน ๑ - ๕ (๑=ต้องปรับปรุง - ๕= ดีมาก) และให้ข้อมูลในข้อ ๖ เกี่ยวกับอาชีพหลัก

ผู้วิจัยพบว่าระดับการศึกษาสูงสุดของล่ามทุกคนคือระดับการศึกษาปริญญาตรี แต่เป็นที่น่าสนใจว่า นอกจากล่ามคนหนึ่งที่ได้เลือกเรียนวิชาเลือกเป็นภาษาพม่าในระหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว ไม่มีล่ามคนใดได้ศึกษาในสาขาด้านภาษามาโดยตรง ถือเป็นคุณลักษณะที่ตรงกันกับงานของ Corsellis (2008) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่จะเป็นล่ามชุมชนนั้น โดยมากมิได้ศึกษาในสาขาภาษามาแต่เดิม อันเป็นคุณลักษณะที่แตกต่างจากผู้ที่จะเป็นล่ามการประชุม ทั้งนี้ ล่ามทุกคนมีภาษาแม่เป็นภาษาไทย และประเมินทักษะภาษาแม่ของตนในทุกด้านที่ระดับ ๕ ส่วนภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามเป็นหลัก คือ ภาษาพม่า กัมพูชา กะเหรี่ยง มอญ ทว่าไม่มีล่ามคนใดประเมินทักษะ

ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามเป็นหลักของตนในระดับ ๕ แต่ส่วนใหญ่ประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดอยู่ที่ระดับระหว่าง ๔-๕ ขณะที่ระดับคะแนนในการประเมินทักษะด้านการอ่านและการเขียนอยู่ที่ระดับระหว่าง ๒-๓ และล่าม ๔ ใน ๕ คนนี้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามดังกล่าวจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ล่ามเพิ่มเติมพบว่า ล่ามบางคนเรียนภาษาต่างประเทศนั้นจากบิดา มารดา หรือสังคมนักเรียนที่เป็นชาวต่างชาติ ขณะที่ล่ามบางคนนั้นอาศัยอยู่ใกล้หรือติดกับพรมแดนประเทศเพื่อนบ้านของภาษาต่างประเทศหรือเคยไปทำงานในประเทศนั้นๆ จึงทำให้สามารถพูดภาษาต่างประเทศนั้นได้ การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง ก็คือการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศดังกล่าวจากการที่ผู้ปกครองของล่ามเป็นชาวต่างประเทศเอง หรือโดยการสัมผัสจากสภาพแวดล้อมของตนที่คุ้นเคยกับการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือชาวต่างประเทศที่พูดภาษาต่างประเทศนั้นๆ ในบริเวณที่อยู่อาศัย ที่ศึกษา หรือที่ทำงานของล่าม

ข้อดีในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในวิธีข้างต้นนั้นคือ การเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศที่ตนใช้ภาษาในการล่ามไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้ภาษา ซึ่งการเข้าใจ ยอมรับ และเคารพถึงวัฒนธรรมของชาวต่างชาตินั้น ถือเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการเป็นล่ามชุมชน ดังปรากฏในงานของ Roberts (1994) ว่าล่ามชุมชนนั้นมีบทบาทหนึ่งคือเป็นนายหน้าทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองในลักษณะดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อการขาดทักษะการสำคัญที่ล่ามควรต้องมีพื้นฐานที่ดีมาก่อนเข้ารับการฝึกอบรมตามที่ Corsellis (2008) ได้เน้นย้ำนั้นคือ ทักษะการเขียน อันเห็นถึงข้อสังเกตนี้ได้จากผลการประเมินทักษะด้านการเขียนในภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามเป็นหลักดังที่แสดงไว้ข้างต้นแล้ว

ในส่วนที่เกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ของล่ามด้านกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ล่ามทั้งหมดไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวมาก่อน จนกระทั่งได้มาทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งต้องทำงานเกี่ยวข้องกับการกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้น มีล่ามเพียงคนเดียวที่ระบุว่าตนยึดอาชีพล่ามเป็นอาชีพหลักโดยเน้นการล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ขณะที่ล่ามคนอื่นทำงานล่ามเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากปัจจุบันยังเป็นนักศึกษา ทั้งนี้ ล่ามบางคนต้องทำงานล่ามประกอบกับลักษณะการทำงานในอาชีพหลักของตนที่ทำอยู่ นั่นคือ อาชีพนักสังคมสงเคราะห์ ด้วยเหตุนี้ ความรู้ของล่ามต่อกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงเป็นความรู้ที่เป็นไปตามแนวทางการทำงานตามแต่ละองค์กรที่ตนทำงานอยู่ มิใช่เป็นความรู้พื้นฐานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

สำหรับประสบการณ์การรับฝึกอบรมของล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จากการตอบคำถามของล่ามในข้อ ๗ และ ๘ รวมถึงการสัมภาษณ์ล่าม

เพิ่มเติมพบว่า มีล่ามเพียงคนเดียวที่ได้รับการฝึกอบรมล่ามที่เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวโดยตรง ซึ่งเป็นการจัดการฝึกอบรมโดยหน่วยงานรัฐบาล โดยล่ามได้ทราบข่าวและได้รับทุนสนับสนุน การฝึกอบรมจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ตนทำงานอยู่ด้วย ระยะเวลาในการอบรมรวม ๔ วัน และมี เนื้อหาการฝึกอบรมเกี่ยวกับ ขั้นตอน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ วิธีการช่วยเหลือ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ วิธีการพูด รวมถึงความรู้ด้านจิตวิทยาเพื่อนำมาใช้กับการทำงานช่วยเหลือ และคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แต่ไม่มีการให้ใบประกาศรับรองหลังสำเร็จการ ฝึกอบรม โดยล่ามให้การประเมินด้วยการให้สัมภาษณ์ว่าการอบรมเป็นประโยชน์ต่อการทำงานล่าม เนื่องด้วยทำให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของล่าม หน้าที่ของทิมสหวิชาชีพแต่ละคนในแต่ละขั้นตอนของ กระบวนการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ขณะที่ล่ามคนอื่นไม่เคยได้รับการฝึกอบรมล่ามในการทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แต่ล่าม ๒ ใน ๕ คน เคยได้รับการฝึกอบรมล่ามในด้านภาษาที่เกี่ยวข้อง ล่ามภาษามือ ล่ามภาษาท้องถิ่น และการฝึกอบรมล่ามกับเด็กและเยาวชนที่ไม่เข้าใจภาษาไทย สำหรับการ ฝึกอบรมล่ามภาษามือ ล่ามภาษาท้องถิ่นใช้ระยะเวลาในการอบรมรวม ๒ วัน โดยล่ามอธิบาย เพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ว่าการฝึกอบรมไม่ได้สอนเทคนิคการแปล แต่เน้นที่ทฤษฎี และกฎหมาย ส่วนการฝึกอบรมล่ามกับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดและไม่เข้าใจภาษาไทยนั้นใช้ระยะเวลาอบรมรวม ๕ วัน โดยล่ามอธิบายเพิ่มเติมว่าทราบข่าวการฝึกอบรมจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ตนทำงานอยู่ การฝึกอบรมทั้งสองนั้นจัดและสนับสนุนทุนการฝึกอบรมโดยหน่วยงานรัฐบาล และมีการให้ใบประกาศ รับรองหลังสำเร็จการฝึกอบรมแก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรม

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า หลักสูตรการอบรมข้างต้นทั้งหมดไม่มีการสอบคัดเลือกหรือ วัดความสามารถด้านภาษาของผู้สมัคร และไม่มีการทดสอบประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเมื่อจบ หลักสูตร ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงภาวะปัจจุบันของประเทศไทยที่ยังขาดแคลนล่ามทั้งที่ทำงาน ในด้านสังคมสงเคราะห์ และล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อันอาจทำให้การกำหนดและประเมินคุณภาพล่ามแขนงนี้ยังมีความสำคัญเป็นรองกว่าการจัดการล่าม ชุมชนให้ได้จำนวนมากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อรองรับกับความต้องการล่ามชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

๔.๒ คุณสมบัติล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ถึงลักษณะการปฏิบัติของล่าม และคุณสมบัติของล่ามที่ทำงาน ช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ณ ปัจจุบัน ตาม ความคิดเห็นของผู้ใช้ล่ามและล่าม ด้วยประสงค์ที่จะนำมุมมองของทั้ง ๒ ฝ่ายมาเป็นแนวทางใน การพิจารณาความต้องการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวในประเด็นถัดไป

อนึ่ง ในประเด็นและรายละเอียดอื่นๆที่เกี่ยวกับความคาดหวังด้านคุณภาพและบทบาทของ ล่าม นั้น จักปรากฏอยู่ในงานวิจัยของนางสาวพรพรรณ ฟ้ากระจ่าง ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้วิจัยชุด โครงการวิจัย เรื่อง ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนี้

ผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้ล่ามและล่าม ซึ่ง ในการวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้ล่ามที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและ ทนายความเป็นคนไทยทั้งหมด ยกเว้นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของคณะผู้วิจัยต่อการขอให้ผู้ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กรอก แบบสอบถามดังที่แสดงรายละเอียดในบทที่ ๕ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติเฉพาะจากการสัมภาษณ์ผ่านล่ามเท่านั้น ส่วนการวิเคราะห์ใน แบบสอบถามจึงเป็นข้อมูลจากผู้ล่ามเฉพาะผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และทนายความ

สำหรับแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกในด้านการปฏิบัติของล่าม นั้น ผู้วิจัยได้แสดงลักษณะ การปฏิบัติของล่ามต่างๆ และขอให้ผู้ใช้ล่ามและล่ามพิจารณาเลือกทำเครื่องหมายในแต่ละรายการ เพียงช่องเดียวระหว่าง “ควรทำ” “ทำได้” และ “ไม่ควรทำ” โดยคำถามนี้อยู่ในข้อ ๘ ในแบบสอบถาม สำหรับผู้ใช้ล่าม และข้อ ๑๐ ในแบบสอบถามสำหรับล่าม ซึ่งมีผลการวิจัยที่แสดงถึงความเห็นระหว่าง ผู้ใช้ล่ามและล่ามที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติของล่ามในลำดับแรกๆ ที่น่าสนใจ แสดง ในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑: ลักษณะการปฏิบัติของล่ามตามความเห็นที่ตรงกันของผู้ใช้ล่ามและล่าม

ลักษณะการปฏิบัติ	ผู้ใช้ล่าม (%)	ล่าม (%)
<u>สิ่งที่ “ควรทำ”</u>		
๑. อธิบายคำศัพท์เฉพาะทางที่ผู้ฟังไม่เข้าใจ	๗๐	๖๐
๒. ปรับภาษาทางการ/เฉพาะทางของต้นฉบับให้ง่ายขึ้น ต่อความเข้าใจของผู้ฟัง	๕๐	๖๐
<u>สิ่งที่ “ทำได้”</u>		
๑. เตือนให้ทราบว่าจะอาจมีความเข้าใจผิดในเรื่องเนื้อหาที่ ต้องการจะสื่อเกิดขึ้น	๖๐	๖๐

ลักษณะการปฏิบัติ	ผู้ใช้ล่าม (%)	ล่าม (%)
สิ่งที่ “ไม่ควรทำ”		
๑. แปลโดยสรุป ปรับข้อความให้กระชับและตัดทอนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนออก	๘๐	๘๐
๒. อธิบายขยายความต่อจากผู้พูด	๙๐	๖๐
๓. ถาม ตอบ อธิบาย หรือให้ข้อมูลเอง	๑๐๐	๘๐

ผลเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติของล่ามข้างต้นนั้น เป็นไปตามงานของ Hrehovčík (n.d.) ที่ได้ อธิบายว่าล่ามชุมชนนั้น ต้องสามารถถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจ ภาษาในต้นทางและแปลเป็นคำพูดภาษาปลายทางโดยไม่ละคำ ต่อเติมคำ หรือบิดเบือนคำ

อย่างไรก็ดี มีลักษณะการปฏิบัติของล่ามซึ่งผู้ใช้ล่ามและล่ามมีความเห็นที่ต่างกัน บางประการ เช่น ขณะที่ผู้ใช้ล่ามมองว่าการช่วยเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการอธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมเมื่อเห็นว่าอาจเกิดความไม่พอใจขึ้นเป็นการปฏิบัติที่ล่ามทำได้ แต่ล่ามกลับเน้นความสำคัญและถือว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ ยิ่งไปกว่านั้น ขณะที่ผู้ใช้ล่ามเห็นว่าการที่ล่ามจะตัดทอนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการสนทนาออกนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่ล่ามส่วนใหญ่กลับเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ มุมมองที่ต่างกันนี้ถือเป็นปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันระหว่างผู้ใช้ล่ามกับล่ามเกี่ยวกับบทบาทการวางตัว การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณล่ามในแต่ละสถานการณ์ อันเป็นไปตามงานของ Jacobsen (2009) อ้างอิง Leanza (2005) และ Hale (2007) ที่ทั้งคู่ต่างอธิบายไว้ว่าการรับรู้และความคาดหวังของผู้ใช้ล่ามนั้นต่างกันไปตามแต่ละสถานการณ์ในการทำงาน ซึ่งอาจเป็นดังที่ Hrehovčík (n.d.) แสดงว่าเป็นผลลัพธ์จากการขาดกรอบแนวคิดร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบของการล่ามชุมชน

สำหรับแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกในด้านคุณสมบัติสำคัญของล่ามนั้น ผู้วิจัยได้แสดงรายการคุณสมบัติล่ามต่างๆ และขอให้ผู้ใช้ล่ามและล่ามพิจารณาเลือกทำเครื่องหมายแสดงระดับความสำคัญด้วยการกำหนดให้ใส่ระดับคะแนน ๑ - ๕ (๑ = สำคัญน้อยที่สุด - ๕ = สำคัญมากที่สุด) โดยคำถามปรากฏอยู่ในข้อ ๗ ในแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้ล่าม และข้อ ๑๑ ในแบบสอบถามสำหรับล่าม และใช้การคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยแต่ละรายการเป็นร้อยละ ซึ่งหาได้จากการนำคะแนนทุกค่าของรายการนั้นมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคะแนนที่สามารถได้มากที่สุดในรายการดังกล่าว ยกตัวอย่าง

เช่น กลุ่มทั้งหมดจำนวน ๕ คน ทุกคนเลือกรายการที่ระดับคะแนน ๔ เท่ากับรายการนั้นจะมีคะแนนรวมเท่ากับ ๒๐ คะแนน (มาจากกลุ่ม ๕ คน x ระดับคะแนน ๔) โดยรายการนี้จะได้คะแนนมากที่สุดคือ ๒๕ คะแนน (มาจากกลุ่ม ๕ คน x ระดับคะแนน ๕) ดังนั้น รายการนี้จะมีกลุ่มให้ความสำคัญเท่ากับร้อยละ ๘๐ (มาจาก ๒๐หาร ๒๕ คะแนน แล้วคูณ ๑๐๐ เพื่อให้เป็นร้อยละ) จากการคำนวณดังกล่าวได้แสดงผลการวิจัยคุณสมบัติสำคัญของกลุ่มที่ผู้ใช้กลุ่มและกลุ่มโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ๑๐ รายการหลัก ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒: คุณสมบัติสำคัญของกลุ่มตามความเห็นที่ตรงกันของผู้ใช้กลุ่มและกลุ่ม

คุณสมบัติสำคัญของกลุ่ม	
ผู้ใช้กลุ่ม	กลุ่ม
๑. รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ	๑. รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ
๒. มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทิ้งงาน	๒. แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามที่คุณต้องการสื่อ
๓. ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่น ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด	๓. ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่น ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด
๔. แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามที่คุณต้องการสื่อ	๔. รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ล้ำเส้นผู้อื่น
๕. เข้าใจขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน	๕. พูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา ไม่แปร่งหรือฟังยาก
๖. แปลได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น	๖. มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทิ้งงาน
๗. รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ล้ำเส้นผู้อื่น	๗. แปลได้อย่างทันที ไม่อึกอักตะกุกตะกัก
๘. เข้าใจเรื่องการคำนามบุษย์ สิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๘. เข้าใจเรื่องการคำนามบุษย์ สิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากตารางที่ ๒ ข้างต้น พบว่าผลเกี่ยวกับคุณสมบัติของล่ามที่คล้ายคลึงกันระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามโดยรวมแล้ว อาทิเช่น การรักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ มีความรับผิดชอบ การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่น แปลได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติงาน คุณสมบัติเหล่านี้มีความสอดคล้องกับบทบาท และจรรยาบรรณของล่ามชุมชนที่พึงมี ดังที่ระบุไว้ในงานของ Corsellis (2008) และ Hrehovčík (n.d.) จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พบว่าแม้ว่าตนไม่ทราบว่าการล่ามแปลถูกต้องหรือไม่ แต่ก็คาดหวังให้ล่ามแปลความให้ตรงกับที่ผู้พูดต้องการสื่อให้ตนเข้าใจ รวมถึงแปลตามที่ผู้เสียหายต้องการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบได้อย่างถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องช่วยต่อเติมความใดๆ และขอให้ล่ามไม่ทำกริยาท่าทางดูถูกผู้เสียหายเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นคำตอบถึงการที่ผู้ใช้ล่ามและล่ามให้ความสำคัญของการพูดถูกไวยากรณ์ และใช้คำศัพท์สละสลวยในลำดับท้ายสุด ด้วยต่างเห็นว่าการแปลให้ตรงตามที่ผู้พูดต้องการสื่อ และผู้ฟังเข้าใจได้นั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญกว่ามาก

อย่างไรก็ตามงานวิจัยทั้งสอง รวมถึงผลการให้ความสำคัญของผู้ใช้ล่ามในแบบสอบถามนี้ ไม่ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติการพูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา (ร้อยละ ๖๘) ซึ่งแตกต่างจากการให้ความสำคัญของล่ามอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ ๘๖) จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทำให้ผู้วิจัยทราบความเห็นของล่ามว่าการที่ล่ามสามารถพูดภาษาต่างประเทศโดยมีสำเนียงเจ้าของภาษานั้น จะทำให้ผู้เสียหายเกิดความเชื่อมั่น และไว้วางใจล่าม ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ผู้ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้แสดงความเห็นว่าตนรู้สึกปลอดภัยและอุ่นใจขึ้นหากล่ามพูดสำเนียงเดียวกับตน ดังนั้นคุณสมบัตินี้อาจเป็นหัวข้อหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมล่าม ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยเสริมให้การทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

๔.๓ ความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันในการฝึกอบรมล่าม หัวข้อการฝึกอบรมล่ามที่คาดหวังระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่าม และแนวโน้มในการฝึกอบรมล่าม โดยมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ สถานการณ์ปัจจุบันในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน พบว่า ณ ปัจจุบัน (๒๕๕๓) การจัดการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานแขนงนี้ มีแนวทางการดำเนินการโดยภาครัฐร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน และการดำเนินการโดยองค์กรพัฒนาเอกชนเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. วิธีการฝึกอบรม: เป็นประจำทุกปี ปีละหนึ่งครั้ง โดยจัดการฝึกอบรมมาแล้ว ๓ ครั้ง
๒. ผู้สนับสนุนเงินทุนการจัดอบรมลุ่ม: รัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด
๓. ช่องทางประชาสัมพันธ์การจัดอบรม: ทางเว็บไซต์ และหนังสือเวียนประสานถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เสนอลุ่มเข้าร่วมการฝึกอบรม
๔. เกณฑ์การคัดเลือกผู้สมัคร: รับทุกคน หากยังมีที่รองรับอยู่
๕. เกณฑ์การเลือกผู้สอน: ลุ่มซึ่งมีประสบการณ์ซึ่งทำงานในองค์กร และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั้งของทางสำนักงานกฎหมาย หรือ องค์กรพัฒนาเอกชน
๖. จำนวนลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม: ๓ ปีที่ผ่านมารวมแล้ว ๒๕ ราย โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการอบรมด้วย
๗. ระยะเวลาในการฝึกอบรม: ๓ วัน
๘. หัวข้อที่ได้เคยฝึกอบรม:
 - ๘.๑ ความรู้ทั่วไปด้านการค้ามนุษย์
 - ๘.๒ ความรู้ด้านกฎหมาย และคดีที่เกี่ยวข้องการค้ามนุษย์
 - ๘.๓ ทักษะภาษาไทย-ภาษาต่างประเทศ
 - ๘.๔ เทคนิคการแปล
 - ๘.๕ ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการแปล
 - ๘.๖ ความรู้และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณลุ่ม
 - ๘.๗ บทบาทและการวางตัวของลุ่ม
 - ๘.๘ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๙. เกณฑ์การพิจารณาผู้สำเร็จการอบรม: ผู้เข้าอบรมผ่านทุกคน
๑๐. ใบประกาศรับรองการสำเร็จการอบรม: ไม่มี

ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐดังกล่าวไม่มีการว่าจ้างลุ่มประจำในหน่วยงาน โดยส่วนมากจะติดต่อขอลุ่มจากองค์กรพัฒนาเอกชนกรณีที่ต้องการใช้ลุ่ม ผู้สำเร็จการอบรมจึงมีโอกาสได้รับการติดต่อทำงานลุ่มจากองค์กรอื่นแทน

ข้อจำกัดเรื่องการขาดแคลนลุ่มเป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่ม่เกณฑ์คัดเลือกผู้สมัครเข้าอบรม ขณะที่การประเมินลุ่มผู้เข้ารับการอบรมนั้น เน้นด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์ของลุ่ม

เนื่องจากขาดบุคลากรที่จะมาประเมินคุณภาพด้านภาษาของกลุ่มผู้ได้รับการฝึกอบรม จึงได้แต่เพียงประเมินในลักษณะสังเกตการผู้เข้าอบรมในระหว่างการอบรม โดยหลังจากการฝึกอบรมแล้วเจ้าหน้าที่อาจทำการประเมินความสามารถกลุ่มจากการปฏิบัติงานจริงและแสดงความคิดเห็นถึงองค์กรที่จัดหาลำแทน อย่างไรก็ตาม ด้วยลักษณะการทำงานแขนงนี้ซึ่งมักเป็นกรณีเร่งด่วนหน่วยงานรัฐจึงอาจไม่สามารถเลือกกลุ่มที่ตรงตามคุณสมบัติหรือคุณภาพที่หน่วยงานต้องการได้

ในส่วนของการดำเนินการฝึกอบรมโดยองค์กรพัฒนาเอกชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. กำหนดการฝึกอบรม: เป็นการอบรมครั้งแรก
๒. ผู้สนับสนุนเงินทุนการจัดอบรมกลุ่ม: องค์กรตนเอง
๓. ช่องทางประชาสัมพันธ์การจัดอบรม: ประสานภายในองค์กรและระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชน
๔. เกณฑ์การคัดเลือกผู้สมัคร: รับกลุ่มที่เซ็นสัญญาทำงานให้องค์กร และกลุ่มจากองค์กรอื่นที่ขอส่งกลุ่มเข้าร่วม
๕. เกณฑ์การเลือกผู้สอน: กลุ่มจากสมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ นักสังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและคุ้มครอง สวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๖. จำนวนกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม: ๑๐ คน
๗. ระยะเวลาในการฝึกอบรม: ภาคว่า ๑ วัน
๘. กำหนดการสอน: เป็นครั้งแรก
๙. หัวข้อที่ฝึกอบรม:
 - ๙.๑ ความรู้ทั่วไปด้านการค้ามนุษย์
 - ๙.๒ คุณสมบัติและจรรยาบรรณล่าม
 - ๙.๓ บทบาทและการวางตัวของล่าม
 - ๙.๔ ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่รัฐและนักสังคมสงเคราะห์
 - ๙.๕ ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐและนักสังคมสงเคราะห์ต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม
๑๐. เกณฑ์การพิจารณาผู้สำเร็จการอบรม: ผู้เข้าอบรมผ่านทุกคน
๑๑. ไบโประภาศรับรองการสำเร็จการอบรม: ไม่มี

เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนนี้มีการว่าจ้างเซ็นสัญญากับล่ามแบบเหื่อเรียก (On-call) ล่ามจึงมีโอกาสได้รับการติดต่อให้เซ็นสัญญาทำงานล่ามให้กับองค์กรด้วย อย่างไรก็ตามองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งนี้ยังไม่ได้วางแผนเปิดการอบรมต่อเนื่องด้วยจุดประสงค์ของการจัดการอบรมครั้งนี้ มุ่งที่จะสอนล่ามขององค์กรที่ยังมีไม่ประสบการณ์ด้านการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๔.๓.๒ หัวข้อการฝึกอบรมล่ามที่คาดหวังระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่าม

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกและใช้การสัมภาษณ์ผู้ใช้ล่ามและล่ามเพิ่มเติม โดยสำหรับแบบสอบถามชนิดมีตัวเลือกนั้น ผู้วิจัยได้แสดงหัวข้อการฝึกอบรมที่ผู้ใช้ล่ามคาดหวังให้ล่ามได้รับการฝึกอบรม และล่ามเองคาดหวังจะได้รับการฝึกอบรม และขอให้ผู้ใช้ล่ามและล่ามพิจารณาเลือกทำเครื่องหมายแสดงระดับความคาดหวังด้วยการกำหนดให้ใส่ระดับคะแนน ๑ – ๕ (๑= คาดหวังน้อยที่สุด – ๕ = คาดหวังมากที่สุด) โดยคำถามปรากฏอยู่ในข้อ ๙ ในแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้ล่าม และข้อ ๑๓ ในแบบสอบถามสำหรับล่าม อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของคณะผู้วิจัยต่อการขอให้ผู้ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กรอกแบบสอบถามดังที่จะแสดงรายละเอียดในบทที่ ๕ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติเฉพาะจากการสัมภาษณ์ผ่านล่ามเท่านั้น ส่วนการวิเคราะห์ในแบบสอบถามจึงเป็นข้อมูลจากผู้ใช้ล่ามเฉพาะผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และทนายความ โดยใช้หลักการคำนวณดังที่ได้อธิบายไว้ในข้อ ๔.๒

จากการพิจารณาข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าผู้ใช้ล่ามและล่ามมีความคาดหวังให้ล่ามได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังแสดงในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓: ลำดับหัวข้ออบรมที่ผู้ล่ามและล่ามคาดหวัง

หัวข้อการฝึกอบรมที่คาดหวัง	
ผู้ล่ามคาดหวังให้ล่าม	ล่าม
๑. คำศัพท์เฉพาะ	๑. ความรู้และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณล่าม
๒. ทักษะภาษาไทย-ภาษาต่างประเทศ	๒. บทบาทและการวางตัวของล่าม
๓. ปัญหาและแนวทางในการแปล	๓. ปัญหาและแนวทางในการแปล
๔. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	๔. เทคนิคการแปล
๕. เทคนิคการแปล	๕. ทักษะภาษาไทย-ภาษาต่างประเทศ
๖. ความรู้และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณล่าม	๖. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๗. บทบาทและการวางตัวของล่าม	๗. คำศัพท์เฉพาะ

ตามตารางที่ ๓ ความคาดหวังต่อหัวข้อการฝึกอบรมที่คล้ายคลึงกันระหว่างผู้ล่ามและล่ามใน ๕ อันดับแรกนั้น คือการอบรมด้านทักษะภาษาไทยและต่างประเทศ ปัญหาและแนวทางในการแปล และเทคนิคในการแปล แต่สิ่งที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ความคาดหวังต่อหัวข้อการฝึกอบรมหัวข้อคำศัพท์เฉพาะ บทบาทและการวางตัวของล่าม และความรู้และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณล่าม จึงอาจเป็นไปได้ว่าผู้ล่ามเห็นว่าล่ามขณะนี้สามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องดำเนินการแปล แต่สิ่งที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนให้ความสำคัญมากคือ การรู้คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในสถานการณ์นั้น หรือเมื่อร่วมทำงานกับทีมสหวิชาชีพ เช่น ตำรวจ หรือ แพทย์ รวมถึงความรู้ด้านภาษาไทยและต่างประเทศ อันจะสามารถทำให้การสื่อสารเข้าใจกันได้ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ขณะที่ล่ามเองอาจมองว่าหากได้รับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแปล รวมถึงเทคนิคการแปลแล้ว จะช่วยให้ล่ามสามารถสื่อสารให้ผู้ล่ามทั้ง ๒ ฝ่ายเข้าใจกันได้ง่ายขึ้น เพราะล่ามแม้จะรู้คำศัพท์เฉพาะ แต่ก็อาจจะไม่สามารถแปลได้หากไม่ทราบวิธีการปรับระดับภาษา ส่วนข้อสังเกตที่ตรงข้ามกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างผู้ล่ามกับล่ามเกี่ยวกับความคาดหวังของล่าม ในการฝึกอบรมหัวข้อความรู้และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณล่ามที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ใน ๒ ลำดับแรกนั้น แสดงให้เห็นถึงความคิดของล่ามที่ยังไม่แน่ใจถึงการปฏิบัติตนว่าถูกต้อง เป็นไปตามจรรยาบรรณล่ามหรือไม่ ซึ่งถือเป็นหัวข้อการอบรมหนึ่งในงานของ Corsellis (2008)

ให้ความสำคัญเนื่องด้วยลักษณะงานของลุ่มชุมชนต้องทำการลุ่มในสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปอย่างยากที่จะคาดคิดได้ในบางครั้ง การอบรมความรู้และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ลุ่มและลุ่มเข้าใจและยึดถือบรรทัดฐานในการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณลุ่มในแต่ละสถานการณ์ไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทำให้ทราบว่าหัวข้อสำคัญที่ทั้งผู้ลุ่มและลุ่มคาดหวังมากที่สุด คือ **หัวข้อการอธิบายกระบวนการขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์** ซึ่งหัวข้อนี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญอันจะทำให้ลุ่มเข้าใจกระบวนการทำงานในภาพรวมได้อย่างกระจ่างชัด ความเข้าใจในเรื่องนี้เองที่จะเป็นรากฐานและจุดเริ่มต้นที่แข็งแกร่งต่อพัฒนาการใช้คำศัพท์เฉพาะและการปรับระดับภาษาของลุ่มต่อไป

จากการเปรียบเทียบผลวิจัยกับงานของ Corsellis (2008) พบว่าหัวข้อหลักที่ลุ่มควรต้องได้รับการฝึกอบรมนั้นคล้ายคลึงกันทั้งในหัวข้อเกี่ยวกับความเข้าใจถึงโครงสร้าง วัตถุประสงค์ กระบวนการ กระบวนงาน ขั้นตอน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานนั้น หัวข้อความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทาง และคำศัพท์ทั่วไปของแขนงงาน หัวข้อเทคนิคการลุ่มและทักษะการแปล และหัวข้อจรรยาบรรณทางวิชาชีพและแนวทางปฏิบัติที่ดี อย่างไรก็ตามหัวข้อหนึ่งที่มีได้มีการกล่าวถึงในการผลการวิจัยนี้ คือหัวข้อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นหัวข้อที่ผู้วิจัยเห็นควรส่งเสริมให้มีการอบรม เนื่องจากจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อลุ่ม ผู้ลุ่ม และสังคมในระยะยาว

๔.๓.๓ แนวโน้มในการฝึกอบรมลุ่ม

ดังที่งานวิจัยของ Corsellis (2008) ได้แสดงถึงปัจจัยสำคัญ ๓ ประการซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาลุ่มชุมชนนั้น คือ การเป็นที่ยอมรับและเห็นถึงความสำคัญของลุ่มจากทีมสหวิชาชีพ การได้รับการสนับสนุนทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาล และการที่ลุ่มเองต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเข้ารับการฝึกอบรมลุ่ม ซึ่งแม้กระทั่งในสหราชอาณาจักรเองนั้น พัฒนาการดังกล่าวยังต้องใช้เวลาและเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

อย่างไรก็ดี เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่หน่วยงานรัฐมีเป้าหมายร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่งที่จะวางแผนพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีลักษณะการฝึกอบรมเป็นประจำปีสม่ำเสมอ รวมถึงขยายระยะเวลาการฝึกอบรมจากเดิม ๓ วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๕ วัน เพื่อให้หลักสูตรการอบรมลุ่มนั้นครอบคลุมหัวข้อที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อาทิเช่น กระบวนการค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ เทคนิคการลุ่ม เทคนิคการสัมภาษณ์ จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ ทางหน่วยงานจะมอบใบประกาศสำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่ผู้เข้าอบรมเพื่อเป็นการรับรองประสบการณ์การฝึกอบรมรวมถึงสร้างความน่าเชื่อถือทางวิชาชีพ

ให้แก่ล่ามผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งในอนาคตหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบดังกล่าววางแผนที่จะจัดศูนย์บริการล่าม โดยที่ล่ามผู้สำเร็จการฝึกอบรมสามารถขึ้นทะเบียนกับทางศูนย์ฯ ได้ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้ใช้ล่ามที่จะได้ใช้บริการล่ามที่ผ่านการรับรองคุณภาพและได้รับการฝึกอบรมล่ามมาอย่างดีแล้ว รวมถึงล่ามเองก็จะได้รับความมั่นคงทางวิชาชีพและเกิดความภูมิใจในวิชาชีพของตน อันจะเป็นแรงสนับสนุนให้ล่ามสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๔ ปัญหาที่เกี่ยวข้องและแนวทางแก้ไข

๔.๔.๑ การจัดการฝึกอบรมล่ามไม่สม่ำเสมอ

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐพบว่า แม้หน่วยงานประสงค์จะจัดการอบรมมากกว่าปีละครั้ง แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงเป็นการยากที่จะทำได้ ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนยังไม่มีแผนการจัดการอบรมล่ามอย่างสม่ำเสมอ ด้วยจุดประสงค์ของการฝึกอบรมที่จัดให้ล่ามซึ่งเพิ่งเข้ามาทำงานในองค์กร

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้จัดการฝึกอบรมอาจสามารถนำวิธีการฝึกอบรมตามงานวิจัยของ Corsellis (2008) มาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาหลักสูตรได้ นั่นคือการอบรมหัวข้อความรู้ในกระบวนการขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และคำศัพท์เฉพาะในแบบการเรียนทางไกล หรือบันทึกสื่อการเรียนการสอนลงในเว็บไซต์ของหน่วยงาน หรือบันทึกลงแผ่นวีดีทัศน์ก็ย่อมได้ หากแต่การอบรมในหัวข้ออื่น อาทิเช่น เทคนิคการแปล จะยังต้องเป็นในรูปแบบเห็นหน้ากัน (Face-to-face) เนื่องจากเนื้อหาการเรียนการสอนควรจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิทยากรในการอบรมและนักเรียนล่าม นอกจากนี้ จะเป็นการดีหากผู้จัดการอบรมประสานถึงผู้ใช้ล่ามทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนในองค์กรต่างๆ เพื่อระดมทุน ระดมความคิดในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และร่วมกันจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาล่ามให้มีคุณภาพและมาตรฐานในทิศทางเดียวกัน โดยเป็นไปตามความประสงค์และเข้าใจร่วมกัน ทั้งระหว่างผู้ใช้ล่ามและตัวล่ามเอง

๔.๔.๒ การขาดแรงจูงใจให้ล่ามเข้ารับการฝึกอบรม

ดังผลการวิจัยข้อ ๔.๑ ข้างต้นที่แสดงให้เห็นว่า ล่ามส่วนใหญ่ที่ทำงานในกระบวนการแขนงนี้ ประกอบอาชีพล่ามเป็นอาชีพเสริม หรือเป็นล่ามอิสระ หรือล่ามอาสา จากการสัมภาษณ์ล่ามเพิ่มเติมพบว่าเหตุผลหลักประการหนึ่งคือ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพและรายได้ ด้วยอัตราค่าตอบแทนของล่ามที่ได้รับค่อนข้างต่ำ รวมถึงเวลาทำงานที่ไม่แน่นอนในแต่ละเดือน อีกทั้งยัง

ไม่มีเงินเดือนประจำและไม่มีสวัสดิการ ถึงแม้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนจะสนับสนุนทุนให้ล่ามเข้ารับการศึกษา แต่ล่ามยังต้องกังวลถึงเวลาและรายได้ที่ตนต้องเสียไปจากการเข้ามารับการศึกษา รวมถึงไม่แน่ใจด้วยว่าเมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาแล้ว จะมีสิ่งใดเป็นเครื่องยืนยันว่าตนเป็นล่ามที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพแขนงนี้ ยิ่งไปกว่านั้นคือ ล่ามจะมีรายได้และการทำงานที่มั่นคง รวมถึงเป็นที่ยอมรับทางวิชาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วหรือไม่

สำหรับแนวทางในการแก้ไขนั้น ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

- หน่วยงานรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ร่วมมือกันจัดขึ้นทะเบียนล่ามซึ่งผ่านการฝึกอบรมและผ่านการประเมินคุณภาพ และจัดตั้งศูนย์ล่ามในแขนงนี้ เพื่อให้ล่ามมีโอกาสได้รับงานมากขึ้น จากหลายๆ หน่วยงานและองค์กรฯ
- หน่วยงานรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยควรให้ล่ามซึ่งผ่านการฝึกอบรมและผ่านการประเมินคุณภาพได้รับโอกาสในการทำงานสูงกว่าล่ามที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ล่ามคุณภาพเหล่านี้ ยังคงทำงานและพัฒนาตนเอง หรือเข้าร่วมฝึกอบรมล่ามในหัวข้ออื่นๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นแรงจูงใจให้ล่ามมือใหม่ หรือผู้ที่ต้องการจะประกอบวิชาชีพล่ามในแขนงนี้ สนใจเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป

๔.๔.๓ ความแตกต่างด้านการคาดหวังในคุณสมบัติและหัวข้อการฝึกอบรมล่าม

สืบเนื่องจากผลวิจัยในการให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติและความคาดหวังในหัวข้อการฝึกอบรมล่ามระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามดังที่แสดงไว้ในงานวิจัยนี้ เห็นได้ว่า มีข้อสำคัญบางประการที่ผู้ใช้ล่ามและล่ามยังมีความเห็นหรือความเข้าใจที่แตกต่างต่างกัน หรือต่างฝ่ายยังไม่ทราบความสำคัญของคุณสมบัติหรือหัวข้อบางประการนั้น อาทิ เช่น เหตุผลที่ล่ามให้ความสำคัญในด้านการพูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา หรือเหตุผลที่ผู้ใช้ล่ามให้ความสำคัญต่อการอบรมหัวข้อคำศัพท์เฉพาะมากกว่าความรู้และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของล่าม ดังนั้น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามถึงบทบาทหน้าที่ของล่าม จรรยาบรรณ ความเป็นมืออาชีพของล่าม หัวข้อที่ล่ามที่ทำงานในกระบวนการช่วยเหลือฯ ควรได้รับการอบรม ความสำคัญในเนื้อหาของหัวข้อการฝึกอบรม จึงเป็นสิ่งที่ควรทราบก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมล่ามที่ทำงานในกระบวนการช่วยเหลือฯ

นอกจากนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญในเนื้อหาของหัวข้อการฝึกอบรมและเพื่อให้ทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ของรัฐและองค์กรเอกชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญ

และยอมรับล่ามในอีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นควรให้ทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการฝึกอบรม รวมถึงเพื่อให้ ข้อมูล ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคาดหวังในการปฏิบัติงานระหว่าง ผู้ใช้ล่ามและล่ามด้วย โดยวิทยากรในการอบรมควรจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อนั้นๆ และมีหน้าที่ สำคัญคือต้องถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ล่าม และล่ามให้มีกรอบแนวคิดและความเข้าใจถูกต้องร่วมกันเพื่อที่จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมายได้อย่างราบรื่นในที่สุด

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัย เรื่อง ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งที่จะศึกษาพื้นฐานความรู้และการได้รับการฝึกอบรม คุณสมบัติ และความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย พร้อมทั้งรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องและแนวทางแก้ไข การวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการวิจัยโดยการใช่แบบสอบถามและสัมภาษณ์เฉพาะราย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ ได้จัดเฉพาะตามแต่ละกลุ่มเป้าหมายหลัก คือผู้ใช้ล่าม และล่าม เพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดีที่สุด โดยมีกลุ่มตัวอย่างหลักในการศึกษามาจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์เฉพาะในประเทศไทย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นชาวต่างชาติ รวม ๒๐ คน แบ่งเป็นสองกลุ่มหลักคือ ล่ามการค้ามนุษย์จำนวน ๕ คน และผู้ใช้ล่ามจำนวน ๑๕ คน อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน พนักงานสอบสวน ทนายความ และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของคณะผู้วิจัยต่อการขอให้ผู้ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กรอกแบบสอบถามดังที่จะแสดงรายละเอียดในบทที่ ๕ ข้อ ๕.๒ นี้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติเฉพาะจากการสัมภาษณ์ผ่านล่ามเท่านั้น โดยประโยชน์ของงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับคือ ข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการฝึกอบรมล่าม รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ล่ามในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ตรงตามเป้าหมายการดำเนินงานของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การวิจัยมีขอบเขตเนื้อหาด้านแนวคิดและทฤษฎีไว้ ๓ ด้าน ได้แก่ สภาพการณ์การค้ามนุษย์และแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการล่ามและล่ามชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมล่ามชุมชน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างหลักในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าระดับการศึกษาสูงสุดของล่ามทุกคนคือระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นคนไทยและมีภาษาแม่เป็นภาษาไทยทั้งหมด โดยนอกจากล่ามคนหนึ่งที่ได้เลือกเรียนวิชาเลือกเป็นภาษาพม่าในระหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว ไม่มีล่ามคนใดได้ศึกษาในสาขาด้านภาษามาโดยตรง ซึ่งถือเป็น

คุณลักษณะที่ตรงกันกับงานวิจัยกลุ่มชุมชนในต่างประเทศ สำหรับคู่ภาษาของลุ่มนั้น ลุ่มเรียนรู้ภาษาต่างประเทศดังกล่าวจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการที่มีบิดา มารดา หรือสังคมนี่ที่เป็นชาวต่างชาติ หรือจากการที่อาศัยหรือทำงานอยู่ใกล้หรือติดกับพรมแดนประเทศเพื่อนบ้านของภาษาต่างประเทศนั้นๆ จึงทำให้สามารถพูดภาษาต่างประเทศนั้นได้ ข้อดีจากการเรียนรู้ด้วยตนเองคือการซึมซับและเข้าใจวัฒนธรรมของชาวต่างชาตินั้น อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการทำหน้าที่ลุ่มชุมชนคือ การเป็นนายหน้าทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่อาจเกิดขึ้นคือ การขาดทักษะการเขียน อันเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ลุ่มควรมีมาก่อนเข้ารับการศึกษา ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินทักษะด้านการเขียนในภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างลุ่มส่วนใหญ่ประเมินตนเองในระดับ ๓ (ระดับ ๑=ต้องปรับปรุง - ๕= ดีมาก) และจากผลวิจัยพบว่าลุ่มโดยมากทำงานลุ่มเป็นอาชีพเสริม หรือหน้าที่เสริมกับอาชีพหลักของตน โดยมีลุ่มคนเดียวในกลุ่มตัวอย่างลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมลุ่มที่ทำงานการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยตรงซึ่งจัดโดยหน่วยงานรัฐบาล แต่ไม่มีการให้ใบประกาศรับรองหลังสำเร็จการฝึกอบรมและไม่มีกรรมการประเมินผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการกำหนดและประเมินคุณภาพลุ่มแขนงนี้อาจมีความสำคัญเป็นรองกว่าการจัดการลุ่มชุมชนให้ได้จำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อรองรับกับความต้องการลุ่มชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

สำหรับคุณสมบัติลุ่มที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามความคิดเห็นของผู้ใช้ลุ่มและลุ่มต่อลักษณะการปฏิบัติของลุ่มที่ “ควรทำ” “ทำได้” และ “ไม่ควรทำ” โดยมากมีความเห็นคล้ายคลึงกัน คือ ลุ่มต้องสามารถถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจภาษาในต้นทางและแปลเป็นคำพูดภาษาปลายทางโดยไม่ละคำต่อเติมคำ หรือบิดเบือนคำ อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ลุ่มและลุ่มมีความเห็นต่างกันบางประการ อาทิ การช่วยเรียกร้องสิทธิต่างๆ ให้ผู้ใช้ลุ่ม ให้คำแนะนำเมื่อผู้ใช้ลุ่มร้องขอ อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมเมื่อเห็นว่าอาจเกิดความไม่พอใจขึ้น ซึ่งลุ่มให้ความเห็นว่าควรทำ ขณะที่ผู้ใช้ลุ่มให้ความเห็นว่าทำได้ ส่วนการตัดทอนเนื้อความที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการสนทนาออก ลุ่มให้ความเห็นว่าทำได้ ขณะที่ผู้ใช้ลุ่มเห็นว่าไม่ควรทำ ความเข้าใจที่คาดเคลื่อนกันระหว่างผู้ใช้ลุ่มกับลุ่มเกี่ยวกับบทบาทการวางตัว การปฏิบัติตามจรรยาบรรณลุ่มในแต่ละสถานการณ์ อาจเป็นผลลัพธ์จากการขาดกรอบแนวคิดร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบการลุ่มชุมชน ส่วนความคิดเห็นผู้ใช้ลุ่มและลุ่มต่อคุณสมบัติสำคัญของลุ่มโดยรวมแล้วมีความเห็นที่คล้ายคลึงกัน อาทิ เช่น การรักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ มีความรับผิดชอบ การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่น แปลได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สอดคล้องกับบทบาท และจรรยาบรรณของลุ่มชุมชนที่พึงมีตั้งที่ระบุไว้ในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว้นเสียแต่คุณสมบัติด้านการพูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา โดยลุ่มให้ความสำคัญ

เป็นลำดับแรกๆ ซึ่งแตกต่างจากผู้ใช้ล่ามที่ให้ความสำคัญของคุณสมบัตินี้เป็นลำดับท้าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทำให้ผู้วิจัยทราบความเห็นของล่ามว่าการที่ล่ามสามารถพูดภาษาต่างประเทศโดยมีสำเนียงเจ้าของภาษานั้น จะทำให้ผู้เสียหายเกิดความเชื่อมั่น และไว้วางใจล่าม ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ใช้ล่ามซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้แสดงความคิดเห็นว่าตนรู้สึกปลอดภัยและอุ่นใจขึ้นหากล่ามพูดสำเนียงเดียวกับตน อาจกล่าวได้ว่า ด้วยสภาพแวดล้อมของงานในแขนงนี้เองที่ทำให้คุณสมบัติดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น คุณสมบัตินี้อาจเป็นหัวข้อหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมล่าม

ในผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นั้น พบว่าความคาดหวังต่อหัวข้อการฝึกอบรมที่คล้ายคลึงกันระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามใน ๕ อันดับแรกนั้น คือการอบรมด้านทักษะภาษาไทยและต่างประเทศ ปัญหาและแนวทางในการแปล และเทคนิคในการแปล แต่สิ่งที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญนั้นคือ ความคาดหวังต่อหัวข้อการฝึกอบรมหัวข้อคำศัพท์เฉพาะ บทบาทและการวางตัวของล่าม และความรู้และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณล่าม จึงอาจเป็นไปได้ว่าการรู้คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในสถานการณ์นั้น หรือเมื่อร่วมทำงานกับทีมสหวิชาชีพ เช่น ตำรวจ หรือแพทย์ รวมถึงความรู้ด้านภาษาไทยและต่างประเทศ และระดับภาษา อาจจะสามารถทำให้การสื่อสารเข้าใจกันได้ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ขณะที่ล่ามเองยังไม่แน่ใจถึงการปฏิบัติของตนว่าถูกต้องเป็นไปตามจรรยาบรรณล่ามหรือไม่ จึงคาดหวังที่จะได้รับการอบรมหัวข้อจรรยาบรรณล่ามเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ หัวข้อสำคัญที่ทั้งผู้ใช้ล่ามและล่ามคาดหวังมากที่สุดจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม คือ หัวข้อการอธิบายกระบวนการขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อันถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ล่ามเข้าใจกระบวนการทำงานในภาพรวมได้อย่างกระจ่างชัด ความเข้าใจในเนื้อหานี้เอง จะเป็นรากฐานและจุดเริ่มต้นที่แข็งแกร่งต่อพัฒนาการใช้คำศัพท์เฉพาะและการปรับระดับภาษาของล่ามต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ปัจจุบันในการฝึกอบรมล่ามที่ทำงานช่วยเหลือฯ พบว่ามีการจัดการฝึกอบรมทั้งจากหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานพัฒนาเอกชน โดยหน่วยงานรัฐบาลมีการจัดการฝึกอบรมเป็นประจำทุกปี ปีละหนึ่งครั้ง ระยะเวลาอบรม ๓ วัน และจัดการฝึกอบรมมาแล้ว ๓ ครั้ง ขณะที่การฝึกอบรมโดยหน่วยงานพัฒนาเอกชนนั้นเป็นลักษณะเฉพาะคราวสำหรับล่ามใหม่ที่เห็นสัญญาทำงานกับหน่วยงานของตนและยังไม่มีแผนทำต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หน่วยงานรัฐมีเป้าหมายร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่งที่จะวางแผนพัฒนาการอบรมให้เป็นหลักสูตรการฝึกอบรมล่ามประจำปีสม่ำเสมอ รวมถึงขยายระยะเวลาการฝึกอบรมจากเดิม ๓ วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๕ วัน เพื่อให้หลักสูตรการอบรมล่ามนั้นครอบคลุมหัวข้อที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อาทิเช่น กระบวนการค้ามนุษย์

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ เทคนิคการล่าม เทคนิคการสัมภาษณ์ จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ ทางหน่วยงานจะมอบใบประกาศสำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่ผู้เข้าอบรมเพื่อเป็นการรับรองประสบการณ์การฝึกอบรม รวมถึงสร้างความน่าเชื่อถือทางวิชาชีพให้แก่ล่ามผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งในอนาคตหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบดังกล่าววางแผนที่จะจัดศูนย์บริการล่าม โดยที่ล่ามผู้สำเร็จการฝึกอบรมสามารถขึ้นทะเบียนกับทางศูนย์ฯ ได้ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้ใช้ล่ามที่จะได้ใช้บริการล่ามที่ผ่านการรับรองคุณภาพ และได้รับการฝึกอบรมล่ามมาอย่างดีแล้ว รวมถึงล่ามเองก็จะได้รับความมั่นคงทางวิชาชีพ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน อันจะเป็นแรงสนับสนุนให้ล่ามสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาในด้านงบประมาณจำกัดอันส่งผลให้การจัดการฝึกอบรมล่ามไม่สามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอ แนวทางแก้ไขตามความเห็นของผู้วิจัยคือ การอบรมหัวข้อความรู้ในกระบวนการช่วยเหลือฯ และคำศัพท์เฉพาะแบบการเรียนรู้ทางไกลหรือบันทึกสื่อการเรียนการสอนลงในเว็บไซต์ของหน่วยงานหรือบันทึกลงแผ่นวีดีทัศน์ การประสานงานเพื่อระดมทุน และระดมความคิดจากผู้ใช้ล่ามเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการอบรมอย่างสม่ำเสมอรวมถึงช่วยพัฒนาล่ามให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานในทิศทางเดียวกัน เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ใช้ล่ามและตัวล่าม สำหรับปัญหาการขาดแรงจูงใจให้ล่ามเข้ารับการฝึกอบรม อันมีเหตุหลักจากความไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้ของล่ามที่ทำงานในแขนงนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งทะเบียนล่ามซึ่งผ่านการฝึกอบรมและผ่านการประเมินคุณภาพ และจัดตั้งศูนย์ล่าม รวมถึงกำหนดความแตกต่างของค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยควรให้ล่ามซึ่งผ่านการฝึกอบรมและผ่านการประเมินคุณภาพได้รับโอกาสในการทำงานสูงกว่าล่ามที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรม อันจะเป็นแรงจูงใจให้ล่ามคุณภาพยังคงทำงานล่ามและพัฒนาทักษะการล่ามของตนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นแรงจูงใจให้ล่ามมือใหม่ หรือผู้ที่ต้องการจะประกอบวิชาชีพล่ามในแขนงนี้ สนใจเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป ส่วนความแตกต่างด้านการคาดหวังในคุณสมบัติและหัวข้อการฝึกอบรมล่าม ผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขว่า ผู้ใช้ล่ามและล่ามควรมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงบทบาทหน้าที่ของล่าม หัวข้อและความสำคัญในเนื้อหาของหัวข้อการฝึกอบรมก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมล่ามที่ทำงานในกระบวนการช่วยเหลือฯ และควรให้ทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการฝึกอบรมรวมถึงเพื่อให้ข้อมูล ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคาดหวังในการปฏิบัติงานระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามด้วย โดยวิทยากรในการอบรมต้องถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ล่ามและล่ามให้มีกรอบแนวคิดและความเข้าใจถูกต้องร่วมกัน เพื่อให้เป้าหมาย

ในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติสามารถทำได้ อย่างรวดเร็วและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๕.๒ ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัย แบ่งได้พอสังเขป ดังนี้

๑. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เนื่องจากเป็นผู้เสียหาย ที่อยู่ในบ้านพักพิง ต้องได้รับอนุญาต จากเจ้าหน้าที่ของบ้านพักพิง และการคัดเลือกผู้เสียหายเพื่อมาให้ข้อมูลอยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้เสียหาย จะมีเจ้าหน้าที่ คอยสังเกตการณ์อยู่ใกล้ๆ ทำให้ผู้เสียหาย รู้สึกเกรงกลัวในการให้ข้อมูล และกรอกแบบสอบถามเหมือนกันทุกข้อ อาทิเช่น เลือกให้ความสำคัญใน คุณสมบัติและความคาดหวังในการฝึกอบรมทุกหัวข้อในระดับคะแนน ๕ ซึ่งเป็นคะแนนสูงสุด โดยไม่ได้พิจารณาถึงคำถามในแต่ละข้อของแบบสอบถาม อันทำให้ผู้วิจัยเกรงว่าการนำคะแนน ดังกล่าวมาคำนวณ จะทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผ่านล่ามและข้อมูลที่ผู้วิจัยขอล่ามให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยในภายหลัง

๒. จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๒๑ คนในการวิจัยครั้งนี้ อาจยังไม่สามารถสะท้อนถึงความคิดเห็นส่วนใหญ่ ของจำนวนผู้ใช้ล่ามและล่ามที่ทำงานในกระบวนการช่วยเหลือฯ ทั้งหมดได้อย่างชัดเจนนัก ทั้งนี้ เกิดจากข้อจำกัดในเรื่องเวลานัดหมาย เช่น นัดหมายล่ามยาก และเมื่อถึงเวลานัดมีการโทรยกเลิก โดยไม่แจ้งล่วงหน้า รวมถึงปัญหาการจัดเวลาของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการเพิ่มจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง อาจจะทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่น่าสนใจและเด่นชัดจากผู้ล่ามและล่ามที่ทำงานใน กระบวนการช่วยเหลือฯ มากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลวิจัยตามลำดับ

๕.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นน่าสนใจที่ควรพิจารณาในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

๕.๓.๑ การศึกษารูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรมและแนวทางการฝึกอบรมล่าม ในกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศอื่นๆ เปรียบเทียบกับ ประเทศไทย

๕.๓.๒ การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์บริการล่ามคุณภาพที่ทำงาน กระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

๕.๓.๓ การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมล่ามชุมชนในวงกว้างอื่นๆ อาทิเช่น ล่ามใน กระบวนการยุติธรรม หรือล่ามศาล ล่ามบริการสาธารณสุข และล่ามภาษามือ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหา การค้ามนุษย์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๐, ศูนย์ ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด), ๒๕๕๐

สิงห์ทอง ลากพิเศษพันธุ์.๒๕๕๓. “ล่าม.” สราญรมย์ (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๓)

Cambridge, J. (2004) “Profession is a cultural concept: training new arrivals”. *Critical Link 4 Conference paper*, Available from: http://fr.criticallink.org/files/CL4_Cambridge.pdf

Corsellis, Ann (2005) “Training interpreters to work in the public services,” in Martha Tennent (ed.) *Training for the new millennium: pedagogies for translation and interpreting (pp.153-173)*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Corsellis, Ann (2008) *Public service interpreting: The first steps*. 1st ed. Hampshire: Palgrave Macmillan

Garber, N. (2000) “Community Interpreting: A Personal View,” in R.P. Roberts et al. (eds) *The Critical Link 2: Interpreters in the Community (pp.9-20)*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Hrehovčík, Teodor (n.d.) “Teaching Community Interpreting: A New Challenge?” *Filozofická fakulta Prešovskej university*, Available from: http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Ferencik2/pdf_doc/21.pdf

Jacobsen, Bente (2009) “The Community interpreter: A question of role.” *Hermes – Journal of Language and Communication Studies no 42-2009*. Available from: http://research.asb.dk/fbspretrieve/9692/Hermes-42-8-jacobsen_net.pdf

Roberts, Roda (1994) "Community Interpreting Today and Tomorrow," in Peter Krawutschke (ed.) *Proceedings of the 35th Annual Conference of the American Translators Association*. Medford, NJ: Learned Information, 1994, pp. 127-138.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม สำหรับผู้ใช้ล่าม

๑. ท่านทราบถึงระเบียบว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือไม่

- ทราบ ไม่ทราบ

๒. ภาษาที่ต้องใช้ล่าม (ตอบได้มากกว่า ๑ ภาษา)

ภาษาที่ต้องใช้ล่าม	จำนวนครั้งเฉลี่ยต่อปี	จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยต่อครั้ง

๓. ประเภทล่ามที่ใช้

ภาษาที่ต้องใช้ล่าม	จำนวนครั้งเฉลี่ยต่อปี	จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยต่อครั้ง
ล่ามติดตาม		
ล่ามการประชุม		
ล่ามศาล		

หมายเหตุ: ๑. ล่ามติดตาม หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ติดตามผู้ใช้ล่ามไปในที่ต่างๆเพื่อทำล่ามให้ เช่น ในกรณีการดูงาน การเยี่ยมชมสถานที่ การติดต่อธุรกิจ หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น

๒. ล่ามประชุมหมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ล่ามในการประชุมขนาดใหญ่ การสัมมนา และการอบรมต่างๆ

๓. ล่ามศาล หมายถึง ล่ามที่ทำหน้าที่ล่ามในศาล

๔. ท่านมีวิธีการค้นหาและติดต่อล่ามอย่างไร

หัวข้อ	ไม่เคยใช้เลย ----- บ่อยครั้งที่สุด				
	0	1	2	3	4
ล่ามในองค์กรของตนเอง					
หน่วยงานอื่นของรัฐบาล					
องค์กรพัฒนาเอกชน					
สมาคมล่าม					
เอเยนต์จัดหาล่าม					
อื่น ๆ โปรดระบุ					

๕. ท่านมีหลักเกณฑ์พิจารณาเลือกล่ามอย่างไร โปรดระบุระดับความสำคัญ

หัวข้อ	สำคัญน้อยที่สุด ----- สำคัญมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
ระดับการศึกษา					
ประสบการณ์การทำงานล่าม					
ผ่านการฝึกอบรมล่าม					
ผู้แนะนำ/ เอเยนต์จัดหาล่าม					
จากการสัมภาษณ์ล่าม					
อื่น ๆ โปรดระบุ					

๖. มีการประเมินผลการทำงานของล่ามในแต่ละครั้งที่ใช้หรือไม่

มี

ไม่มี

๗. ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติต่อไปนี้ของล่าม

ลักษณะการปฏิบัติ	ควรทำ	ทำได้	ไม่ควรทำ
ปรับภาษาทางการ/เฉพาะทางของต้นฉบับให้ง่ายขึ้นต่อความเข้าใจของผู้ฟัง			
อธิบายคำศัพท์เฉพาะทางที่ผู้ฟังไม่เข้าใจ			
ช่วยเรียกร่องสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ใช้ล่าม			
ให้คำแนะนำเมื่อผู้ใช้ล่ามร้องขอ			
แปลโดยสรุป ปรับข้อความให้กระชับและตัดทอนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนออก			
ตัดทอนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการสนทนาออก			
อธิบายขยายความต่อจากผู้พูด			
เตือนให้ทราบว่าจะมีความเข้าใจผิดในเรื่องเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อเกิดขึ้น			
อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมเมื่อเห็นว่าอาจเกิดความไม่พอใจขึ้น			
ถาม ตอบ อธิบาย หรือให้ข้อมูลเอง			
อื่น ๆ (โปรดระบุลักษณะการปฏิบัติที่ท่านเห็นว่าล่ามควรหรือไม่ควรทำ หากมี).....			

๘. ท่านคิดว่าคุณสมบัติของล่ามต่อไปนี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

หัวข้อ	สำคัญน้อยที่สุด ----- สำคัญมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
พูดถูกไวยากรณ์					
ใช้คำศัพท์ถูกต้อง สละสลวย					
พูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา ไม่แปร่งหรือฟังยาก					
เข้าใจผู้พูดโดยไม่ต้องพูดหรืออธิบายซ้ำหลายครั้ง					
ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่นไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด					
รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ถ้าเส้นผู้อื่น					

หัวข้อ	สำคัญน้อยที่สุด ----- สำคัญมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
เข้าใจเรื่องการคำนวณบุษย์ สิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
เข้าใจขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน					
แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามผู้พูดต้องการสื่อ					
แปลได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น					
แปลได้อย่างทันที ไม่อึกอักตะกุกตะกัก					
รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ					
มีการเตรียมตัวก่อนทำงาน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทอดทิ้งงาน					
อื่น ๆ (โปรดระบุคุณสมบัติล่ามอื่น ๆ ที่ท่านเห็นว่าสำคัญ หากมี).....					

๙. ท่านคาดหวังให้ล่ามควรได้รับการฝึกอบรมในด้านใด

หัวข้อ	คาดหวังน้อยที่สุด --- คาดหวังมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
คำศัพท์เฉพาะ					
ทักษะภาษาไทย-ภาษาต่างประเทศ					
เทคนิคการแปล					
ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการแปล					
ความรู้และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณล่าม					
บทบาทและการวางตัวของล่าม					
ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

๑๐. ท่านมี **ความพึงพอใจ** ต่อล้ามที่คุณเคยได้ใช้มากน้อยเพียงใดในประเด็นต่อไปนี้

หัวข้อ	พอใจน้อยที่สุด ----- พอใจมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
พูดถูกไวยากรณ์					
ใช้คำศัพท์ถูกต้อง สละสลวย					
พูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา ไม่แปร่ง หรือเพี้ยน					
เข้าใจในสิ่งที่คนพูด โดยไม่ต้องพูดหรืออธิบายซ้ำหลายครั้ง					
ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่นไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด					
รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ลำเส้นผู้อื่น					
เข้าใจเรื่องการคำนวณ สถิติมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
เข้าใจขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน					
แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามที่คุณต้องการสื่อ					
แปลได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น					
แปลได้อย่างทันที ไม่อึกอักตะกุกตะกัก					
รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ					
มีการเตรียมตัวก่อนทำงาน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทอดทิ้งงาน					
อื่น ๆ (โปรดระบุคุณสมบัติในการปฏิบัติงานล้ามอื่น ๆ ที่ท่านพอใจหรือยังไม่พอใจ หากมี).....					

๑๑. ท่านคาดว่าล้ามต้องการการส่งเสริมหรือแรงสนับสนุน ในเรื่องใด เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ทุนการศึกษาอบรมล้าม
- ได้รับการว่าจ้างงาน เป็นพนักงานประจำในองค์กร
- ได้รับประกันการว่าจ้างงานขั้นต่ำต่อปี
- ได้รับความร่วมมือกับทีมงานที่ล้ามต้องทำงานร่วมด้วย

- ผลักดันให้อาชีพล่ามเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยเฉพาะในหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
- การประเมินและจัดมาตรฐานของล่ามอย่างเป็นทางการจากสถาบันที่เชื่อถือได้
- การจัดที่พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของล่ามที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นประจำ
- อื่นๆ โปรดระบุ

.....

๑๒. โปรดระบุเพศของท่าน

- ชาย
- หญิง

แบบสอบถาม สำหรับล่าม

๑. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.
 ปวส. ปริญญาตรี สาขา.....
ปริญญาโท สาขา..... สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป

๒. เพศ

- ชาย หญิง

๓. ผู้สนับสนุนการศึกษา

- ตนเอง ผู้ปกครอง รัฐบาล

๔. ความรู้ภาษาแม่ของตนเอง

๔.๑ ภาษา

๔.๒ ประเมินทักษะทางภาษานี้ ระดับคะแนน ๑ - ๕ (๑=ต้องปรับปรุง - ๕= ดีมาก)

- ฟัง

- พูด

- อ่าน

- เขียน

๕. ความรู้ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการล่ามเป็นหลัก

๕.๑ ภาษา

เรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่ปีพ.ศ.

เรียนรู้จากชั้นเรียน ตั้งแต่ปีพ.ศ.

๕.๒ ประเมินทักษะทางภาษานี้ ระดับคะแนน ๑ - ๕ (๑=ต้องปรับปรุง - ๕= ดีมาก)

- ฟัง

- พูด

- อ่าน

- เขียน

๖. อาชีพล่ามเป็นอาชีพหลักหรือไม่

- ใช่
 ไม่ใช่ โปรดระบุ อาชีพหลัก.....

๗. เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับล่ามหรือไม่

- เคย (กรุณาตอบข้อ ๘)
 ไม่เคย (กรุณาข้ามไปตอบข้อ ๙)

๘. ถ้าเคยผ่านการอบรม

๘.๑ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม.....ครั้ง

๘.๒ โปรดกรอกรายละเอียดต่อไปนี้ (โปรดเลือกเฉพาะหัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรมล่าสุด)

● หัวข้อ.....ปีพ.ศ.

๑. ทราบข่าวการอบรมจาก

 โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ วิทยุ วารสาร อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. ผู้จัดการอบรม

 รัฐบาล ระบุหน่วยงาน..... องค์การพัฒนาเอกชน ระบุชื่อ..... สถาบัน/ สมาคม ระบุชื่อ..... อื่นๆ ระบุชื่อ.....

๓. ผู้สนับสนุนทุนการอบรม

 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการอบรม รัฐบาล ระบุหน่วยงาน..... องค์การพัฒนาเอกชน ระบุชื่อ..... สถาบัน/ สมาคม ระบุชื่อ..... อื่นๆ ระบุชื่อ.....

๔. วิธีการคัดเลือกเพื่อเข้ารับการอบรม

 รับทุกคน หากยังมีที่รองรับอยู่ สอบ กรรณาลเลือก ข้อเสนอ ปฏิบัติ ข้อเสนอและปฏิบัติ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๕. ระยะเวลาการฝึกอบรม

 เรียนในเวลาราชการ- รวมเวลาเรียนทั้งหมด:..... วัน สัปดาห์ เดือน ปี

- จำนวนวันที่เรียนต่อสัปดาห์: ... วัน

- จำนวนชั่วโมงต่อวัน:ชั่วโมง

เรียนภาคค่ำ

- รวมเวลาเรียนทั้งหมด:..... วัน สัปดาห์ เดือน ปี

- จำนวนวันที่เรียนต่อสัปดาห์ :วัน

- จำนวนชั่วโมงต่อวัน:ชั่วโมง

เรียนวันเสาร์ – อาทิตย์

- รวมเวลาเรียนทั้งหมด:..... วัน สัปดาห์ เดือน ปี

- จำนวนวันที่เรียนต่อสัปดาห์:วัน

- จำนวนชั่วโมงต่อวัน:ชั่วโมง

๖. ลักษณะการฝึกอบรม (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ทฤษฎี: จำนวน.....ชั่วโมง

ปฏิบัติ: จำนวน.....ชั่วโมง

ทักษะศึกษา: จำนวน.....ชั่วโมง

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

..... จำนวน.....ชั่วโมง

๗. วิธีการพิจารณาผู้ผ่านการอบรม

ผ่านทุกคน

เข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ.....ของจำนวนชั่วโมงเรียนทั้งหมด

สอบ กรณมาเลือก ข้อเขียน ปฏิบัติ ข้อเขียนและปฏิบัติ

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๘. มีการมอบใบประกาศรับรองฯ ให้แก่ผู้ผ่านการอบรมหรือไม่

มี

ไม่มี

๙. ผู้ผ่านการอบรมมีโอกาสประเมินผลการสอนของผู้สอนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี:

วิธีการประเมิน

แสดงความเห็นต่อการสอนของผู้สอนระหว่างอยู่ในห้องอบรม

กรอกแบบประเมินผลหลังจบการอบรม

หัวข้อการประเมิน (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ความเข้าใจในเนื้อหาการอบรมที่ผู้สอนถ่ายทอด
- ความเอาใจใส่ของผู้สอนเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาการอบรม
- ความน่าสนใจของกิจกรรมในห้องเรียน
- ความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
- สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการอบรม
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

๑๐. ประเมินประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

หัวข้อ	น้อยที่สุด -----มากที่สุด				
	1	2	3	4	5
ความรู้ด้านภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ					
ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์และคำศัพท์เฉพาะ					
แปลเนื้อหาหลักได้ถูกต้อง					
แปลเนื้อหาทั้งหมดครบถ้วน					
แปลได้ชัดเจน เข้าใจง่าย					
แปลได้สั้นไหล คำพูดเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกัน					
แปลโดยใช้น้ำเสียงน่าฟัง น่าสนใจ					
ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
บทบาทและการวางตัวในแต่ละสถานการณ์ได้เหมาะสม					
วิธีการประเมินและกลยุทธ์พัฒนาตนเองในการล่าม					
การยอมรับความสามารถทางอาชีพนี้จากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ว่าจ้าง					
โอกาสได้รับการว่าจ้างงานล่ามเพิ่มขึ้น					
อื่นๆ โปรดระบุ					

๙. ถ้าไม่เคยผ่านการฝึกอบรม โปรดเลือกสาเหตุ

- ไม่มีผู้สนับสนุนทุนการอบรม ไม่มีเวลา ไม่ผ่านการรับเลือกเข้าอบรม
- ไม่เคยทราบข่าวการเปิดอบรม หัวข้ออบรมไม่น่าสนใจ
- ไม่ได้ส่งผลต่อการว่าจ้างงาน หรือไม่ได้รับการว่าจ้างงานเพิ่มขึ้น
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

๑๐. ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติต่อไปนี้ของล่าม

ลักษณะการปฏิบัติ	ควรทำ	ทำได้	ไม่ควรทำ
ปรับภาษาทางการ/เฉพาะทางของต้นฉบับให้ง่ายขึ้นต่อความเข้าใจของผู้ฟัง			
อธิบายคำศัพท์เฉพาะทางที่ผู้ฟังไม่เข้าใจ			
ช่วยเรียกร่องลิตีต่าง ๆ ให้ผู้ใช้ล่าม			
ให้คำแนะนำเมื่อผู้ใช้ล่ามร้องขอ			
แปลโดยสรุป ปรับข้อความให้กระชับและตัดทอนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนออก			
ตัดทอนเนื้อหาความที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการสนทนาออก			
อธิบายขยายความต่อจากผู้พูด			
เตือนให้ทราบว่าอาจมีความเข้าใจผิดในเรื่องเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อเกิดขึ้น			
อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมเมื่อเห็นว่าอาจเกิดความไม่พอใจขึ้น			
ถาม ตอบ อธิบาย หรือให้ข้อมูลเอง			
อื่น ๆ (โปรดระบุลักษณะการปฏิบัติที่คนเห็นว่าล่ามควรหรือไม่ควรทำ หากมี).....			

๑๑. ท่านคิดว่าคุณสมบัติของล่ามต่อไปนี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

หัวข้อ	สำคัญน้อยที่สุด --- สำคัญมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
พูดถูกไวยากรณ์					
ใช้คำศัพท์ถูกต้อง สละสลวย					
พูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา ไม่แปร่ง หรือฟังยาก					
เข้าใจผู้พูดโดยไม่ต้องพูดหรืออธิบายซ้ำหลายครั้ง					
ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่นไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด					
รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ถ้าเส้นผู้อื่น					
เข้าใจเรื่องการค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
เข้าใจขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน					
แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามผู้พูดต้องการสื่อ					
แปลได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น					
แปลได้อย่างทันที ไม่อึกอักตะกุกตะกัก					
รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ					
มีการเตรียมตัวก่อนทำงาน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทอดทิ้งงาน					
อื่น ๆ (โปรดระบุคุณสมบัติล่ามอื่น ๆ ที่ท่านเห็นว่าสำคัญ หากมี).....					

๑๒. ท่านมี**ความพึงพอใจ**ต่อการปฏิบัติงานล่ามของท่านเองมากน้อยเพียงใดในประเด็นต่อไปนี้

หัวข้อ	พอใจน้อยที่สุด-- พอใจมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
พูดถูกไวยากรณ์					
ใช้คำศัพท์ถูกต้อง สละสลวย					
พูดด้วยสำเนียงเจ้าของภาษา ไม่แปร่ง หรือฟังยาก					
เข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูด โดยไม่ต้องถามซ้ำหลายครั้ง					
ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกผู้อื่นไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด					
รู้จักบทบาทตัวเอง ไม่ทำเกินหน้าที่ ถ้าเส้นผู้อื่น					
เข้าใจเรื่องการค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
เข้าใจขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน					
แปลได้อย่างถูกต้อง ตรงตามที่ต้องการสื่อ					
แปลได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น					
แปลได้อย่างทันที ไม่อึกอักตะกุกตะกัก					
รักษาความลับ ไม่นำเนื้อหาการสนทนาไปเล่าต่อ					
มีการเตรียมตัวก่อนทำงาน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ไม่ทอดทิ้งงาน					
อื่น ๆ (โปรดระบุคุณสมบัติในการปฏิบัติงานล่ามอื่น ๆ ของตัวท่านเองที่ท่านพอใจหรือยังไม่พอใจ หากมี).....					

๑๓. ท่านคาดหวังจะได้รับการฝึกอบรมในด้านใด

หัวข้อ	คาดหวังน้อยที่สุด --- คาดหวังมากที่สุด				
	1	2	3	4	5
คำศัพท์เฉพาะ					
ทักษะภาษาไทย-ภาษาต่างประเทศ					
เทคนิคการแปล					
ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการแปล					
ความรู้และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณล่าม					
บทบาทและการวางตัวของล่าม					
ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

๑๔. ท่านต้องการการส่งเสริมหรือแรงสนับสนุน ในเรื่องใด เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ทุนการศึกษาอบรมล่าม
- ได้รับการว่าจ้างงาน เป็นพนักงานประจำในองค์กร
- ได้รับประกันการว่าจ้างงานขั้นต่ำต่อปี
- ได้รับความร่วมมือกับทีมงานที่ล่ามต้องทำงานร่วมด้วย
- ผลักดันให้อาชีพล่ามเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยเฉพาะในหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
- การประเมินและจัดมาตรฐานของล่ามอย่างเป็นทางการจากสถาบันที่เชื่อถือได้
- การจัดที่พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของล่ามที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นประจำ
- อื่นๆ โปรดระบุ
-
- อื่นๆ โปรดระบุ
-

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์

นางสาวรัตนา แซ่เฮ็ง เกิดเมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาเอกประชาสัมพันธ์ จากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๓ ระหว่างศึกษาทำกิจกรรมเป็นคณะกรรมการนิสิต นักแสดงในละครเวทีประจำคณะ และนักดนตรีในวงดนตรีประจำรุ่น เมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้เดินทางไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยโอลด์ โดมินเนียน (Old Dominion University) มลรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังสำเร็จการศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กลับมาทำงานที่ประเทศไทยในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งออก จนถึงปัจจุบัน ทำงาน ในตำแหน่งรองประธานบริษัท ฝ่ายต่างประเทศ และเป็นกรรมการบริษัทซึ่งประกอบธุรกิจค้าข้าว และส่งออกข้าวไปต่างประเทศ